

MŪSŲ LIETUVA

NR. 8 (1386) XXVII. 1975 M. VASARIS - FEVEREIRO 20 D. 1,00 kruzeiras
R. Juatindiba, 20 - Caixa Postal 4421 - 01000 São Paulo, ESP. Tel. 273-0338

BRAZILIJA VATIKANAS

— Paskirtasis naujas São Paulo gubernatorius, Paulo Egydio Martins, pasirinko São Paulo miesto prefektu Olavą Egidio Setubal. Šis tik dar turės būti seimo — Asembléjos patvirtintas.

— Brazilija turi 57 universitetus ir, bendrai, 863 augštąsias mokyklas. Jų skaičius vis auga. Tik praėjusiais metais išdygo 66 nauji fakultetai — „faculdades“.

— Tikslai pilnai ir giliai auklėjant galima išgelbėti jaunimą iš žalingo ir žeminančio dorinio nuklydimo. Ne vartojant „pilulę“ ar kontroliuojant gimimus, o tik vadovaujantis šeimyninės atsakomybės dėsniumi, tauta įgyvendins „krikščioniškąją filosofiją“, kuri viena turi vadovautis šeimyniniam ir visuomeniniam gyvenimui. Taip pareiškė Visuomeninio Pakėlimo (Promoção Social) sekretorius, Mario Altendelder Silva, užimdamas šį postą.

— Brazilijos Vyskupų Konferencijos sekretorius, kard. Aloisio Lorscheider, viešai pasmerkė divorso — skyrybų kampaniją, kuri paskelbta Brazilijoje. „Vėliau pravesti kampaniją „už šeimą“ ir ugdyti tikros meilės prasmę ir paskirti jaunose širdyse. Mat, daugiausia divorso iššaukia pati visuomenė, kuri prileidžia prie vedybų nesubrendusį jaunimą — ir greit šeimos išyra“.

Pasaulyje

SOVIETŲ SAJUNGA

Po 50 dienų vėl viešai pasirodė L. Brežnevas, sutikdamas Maskvoj besilankantį B. Britanijos ministrą pirmininką Harold Wilson. Ar sirgo ir pasveiko, ar Kremliuo buvo kilusios varžybos ir dabar vėl aprimo, ar jis grįžo į tas pačias savo pozicijas, ar jo galia liko suvaržyta — dar vis neaišku.

Popiežius Paulius VI Gavénios pradžia paskelbė kampaniją „dalintis duona“. Šis yra šiemetinis Brazilijos „Brolybės vajaus“ (Campanha da Fraternidade) šūkis. Krikščionis, kad tikrai galėtų ne tik vadintis, bet ir būti krikščioniu, turi stotis šalia beturčių: turi dėti visas savo geriausias pastangas padėti reikalingesniems paramos ir pagalbos; ir negali išsisukti iš šios savo pareigos. — Gavénia yra tinkamas laikas šiai krikščioniško įsipareigojimo lavybai. Tai susitaikinimo ir atsinaujinimo „pratimai“.

KIPRAS

Kipro turkai paskelbė savo atskirą valstybę šiaurinėje salos dalyje. Jie teigia, kad saloje bus taika vien tik atskyrus dvi tautas į dvi skirtingas valstybes — Graikijos valdžia tuoj pasipriešino, smerkdama kaip nelegalų savavališką ir tarptautinėms sutartims prieštaraujantį veiksma.

JAV-bés

Amerika nerami dėl savo saugumo. „Tokia maža naftos atsarga, kad, jei šiandien kiltų karas, JAV-bés neturėtų galimybės apsiginti“, pastebėjo JAV Vidaus Reikalų sekretorius, Rogers Morton.

IZRAELIS

Ultra tradicionalistų (ortodoksų) žydų sekta „Naturei Karta“ pranešė savo nusistatymą, kad, jei užsieny susitvertų palestiniečių valdžia, jie tuoj prie jos prisidėtų. — Ši žydų sekta Izraelio valstybės atkūrimą laiko šventvagyste; nepripažįsta Izraelio valdžios; kalbasi ne hebraiškai, o „yiddish“, ir vis laukia ateinant Mesijo. Tik tuomet bus galima teisėtai atstatyti Izraelio valstybę.

Lietuvos praeitis tebėra gyva

Amerikiečio žurnalisto pastabos apie Vilnių
ir ten matytus lietuvius

Dienraščio „The New York Times“ korespondentas Hedrick Smith savo spalio 18 d. reportažą iš Vilniaus skiria subtiliam Lietuvos praeities puoselėjimui sovietinėje okupacijoje. Ryškiu tokios minties pavyzdžiu jis pasirinko jauno skulptoriaus Vlado Vildžiūno trijų didelių galvų modernią skulptūrą, sukurtą pernai Vilniaus įsteigimo 650 metų sukakčiai ir pastatytą neperdaug ryškioje vietoje. Pasak amerikiečio žurnalisto, šis kūrinys atspindi kompromisą tarp lietuvių tautinės nuotaikos ir sovietinės kontrolės. Skulptūra neturi nei autoriaus pavardės, nei jokio įrašo. Tik iš lietuvių jam teko patirti, kad tos galvos simboliškai atstovauja trim didiesiems Lietuvos valdovams — Mindaugui, Gediminui ir Vytautui. H. Smithui teko nugirsti, jog skulptūros pastatymu buvusi padaryta nuolaida nenuslopintiems lietuvių tautiniam jausmam, o jos pavadinimo nutylėjimu prisitaikyta prie Maskvos pageidavimo apriboti tautiškumą.

Lietuviškoji baladė

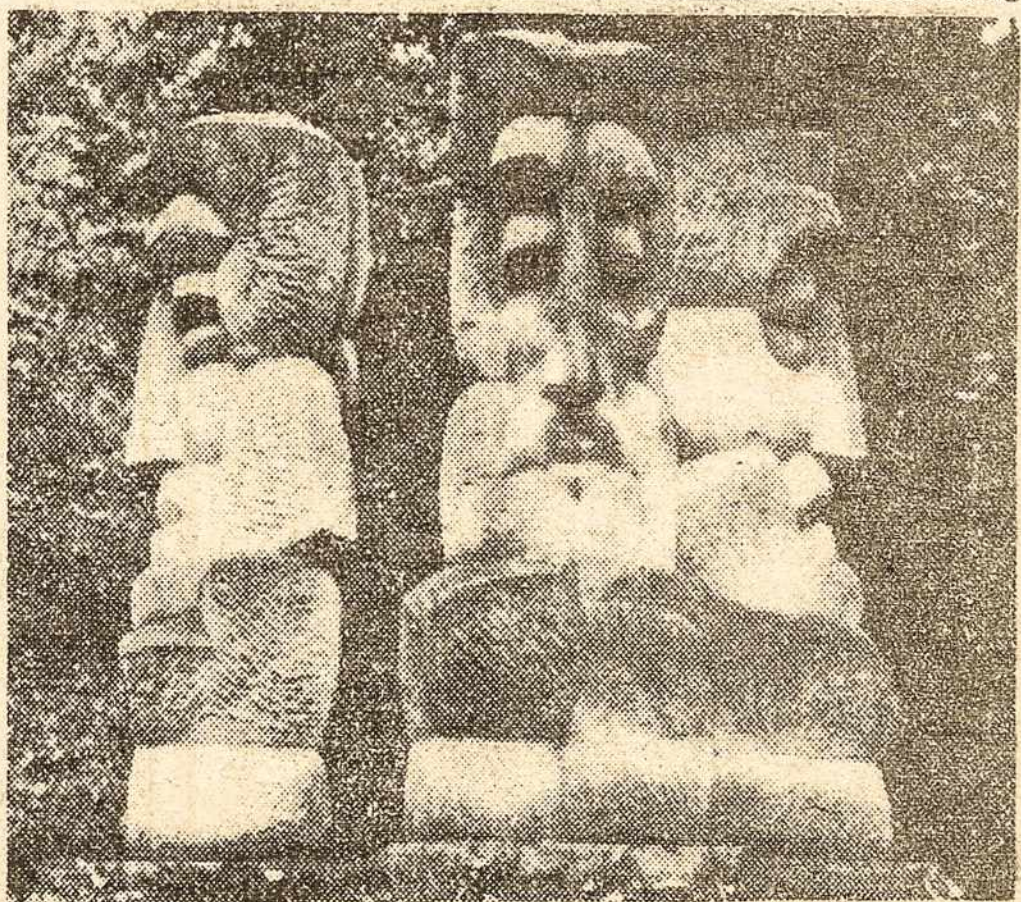
Papildant amerikietį H. Smith, skaitytojams tektų priminti pernai „TŽ“ liepos 19 d. laidoj plačiai aprašytą Vilniaus 650 metų sukakties minėjimą birželio 28-30 d.d. Oficialioje dalyje iš tikrųjų Vilniaus praeičiai ir Lietuvos istorijai teko tik nuobiros, užgožtos Vilniaus ryšių su komunizmu, pokarinių laimėjimų bei naujų įsipareigojimų. Vilniaus vykdomojo komiteto pirm. V. Sakalauskas Gedimino aikštėje atidengė paminklinį akmenį su kukliu įrašu:

„Vilnius 1323 — 1973“. Iš Vilniaus sukakčiai skirtos dailės parodos aprašymo patyrėme, kad skulptoriaus Vlado Vildžiūno kūrinys „Lietuviškoji baladė“ papuošė Gedimino kalno papėdę. Taigi, ta „Lietuviškoji baladė“ ir yra amerikiečio H. Smitho minimos bevardės Mindaugo, Gedimino, Vytauto galvos. Apie skulptūros oficialų atidengimą neteko užtikti nė mažiausios žinutės spaudoje.

Liaudies menas

Toliau žurnalistas H. Smith teisingai pastebi, kad lietuviams išsaugoti ir pabrėžti jų tautinę tapatybę padeda menas bei folkloras, kuriems didelės įtakos turėjo pagonybė ir katalikybė. Šiandien lietuviai intelektualai mėgsta rinkti praėjusios eros liaudies meistrų drožinius — religines statulėles, nykštukus, velniukus bei kitus pasakų personažus. Skulptorius Gediminas Jokūbonis žurnalistui H. Smithui ir kitiems svečiam didžiudamasis rodo senus albumus su lietuviškų kapinių kryžiais, kuriuos puošia pagoniški saulės simboliai, žalčius primenantys spinduliai. Jis taipgi turi medinių statulėlių, vaizduojančių šv. Juozapą, savo rankose nešančią Jėzų, bei kitų religinio meno pavyzdžių. Tie liaudies drožiniai daro didelę įtaką dabartiniam lietuvių menui. Grafikai yra sukūrę modernias fantazijas iš vietinių legendų. Dokumentinį filmą apie medžio drožinius yra paruošusi Lietuvos kino studija, o Kaune vienas dailininkas atidarė ištisą muzėjų iš medžio išdrožtų velniukų. (Jie lietuvių

(Tas. 9 psl.)

Skulptoriaus Vlado Vildžiūno sukurtos didžiųjų Lietuvos valdovų statulos Vilniaus 650 metų sukakties proga. Statulos išstatytos Vilniuje. Jos skirtos Mindaugui, Gediminui ir Vytautui pagerbti. Šią nuotrauką išdėjo New York Times spalio 26.

OKUPUOTOJ LIETUVOJ

IR MOKINUKAI
TERORIZUOJAMI

KAUNO ARKIVYSKUPIJA

Kaunas

“Šviesos” leidyklos direktorius, sužinojęs, kad jo įstaigos darbuotoja Monika Gavėnaitė esanti vienuolė, pareiškė, kad “geriausia neturėti reikalų su davatkomis” ir įsakė jai parašyti pareiškimą, kad “savo noru” išeinanti iš darbo. Vasario 11 M. Gavėnaitė buvo atleista iš darbo. M. Gavėnaitės atleidimas iš darbo neabejotinai sankcionuotas saugumo organų. (Žr. “LKB Kronika” Nr. 8).

-o-

1974 sausio 7 Kauno gyventojai Valerijai Grincevičiūtei esant darbe, jos bute kažkoks saugumietis knaisiojosi po knygas, Šašiuvinis, foto nuotraukas. Tuo metu kambaryje buvo tik nepilnametis berniukas.

Šiauliai

1973.XII.18 pas šiaulietį Juozą Šileikį buvo pasiūstas S. Kulevičius, kad prikalbėtų nors dėl žmonių akių, atsižadėti tikėjimo. J. Šileikis pareiškė, kad niekad os neveidmainiausias.

1973 gruodžio pradžioje Šiaulių V vidurinės mokyklos XI-B kl. auklėtoja pareikalavo, kad nekomjaunuoliai atneštų iš tėvų raštiškus paaiškinimus, kodėl jų vaikai nekomjaunuoliai. J. Šileikis parašė: “Mano duktė Virginija Šileikytė yra tikinti ir, nenorėdama veidmainiauti, į komjaunimą nestos.”

1973 gruodžio 26 J. Šileikis vėl buvo iškviestas į tėvų susirinkimą. Vėl buvo svarstomas Leono Šileikio elgesys, kam jis Šiaulių mieste mėtęs antitarybinis lapelius. (Žr. “LKB Kronika” Nr. 8). J. Šileikiui mokytoja Kaunienė priekaištavo “už prikalbėtas nesąmones” ankstesniuose posėdžiuose. Auklėtoja skundėsi tėvams, kad dar yra daug tikinčių mokinių. Po to auklėtoja kalbėjo apie VII kl. moksleivės Nijolės Martinaitės nusikaltimą. Nijolė sumušė vieną nekaltą mergaitę ir kelis kartus ją dūrė peiliu. Auklėtoja apie šį nusikaltimą kalbėjo labai trumpai, daugiausia, kaip išgelbėti Nijolę nuo bausmės. Pati nusikaltėlei pareiškė norinti patekti į kalėjimą: bent išmokytų muštis!

Gruodžio 26 vakare pas J. Šileikį apsilankė auklėtoja Kaunienė, advokatė Petrauskienė ir teisėja Norvilienė, norėdamos “paauklėti” šeimą.

— Kada paskutinį kartą buvai bažnyčioje? — klausė atvykėlės Leoną. — Ar skaitai evangelijas?

— Sekmadienį buvau bažnyčioje. Čia ir girdėjau evangelijos skaitymą.

— Ar skaitei Ragauskos knygas?

— Taip.

J. Šileikis paaiškino, kad jo vaikai skaitą tiek religines, tiek ateistines knygas ir patys suranda tiesą, todėl ateistai ir nepajėgia iš jų išplėšti tikėjimo.

— Kodėl jūs taip akiai tikite Dievą? — kreipėsi į namų šeimininką.

— Iš tikrųjų ateistai akiai netiki. Daugelis jų net katekizmo neperskaitę šaukia, kad nėra Dievo.

— Kodėl esi priešingas partijos linijai ir neleidi savo vaikams stoti į komjaunimą?

— Nematau pavyzdžio. Jūs surinkite visus mokyklos chuliganus, surašykite į komjaunimą ir išauklėkite juos gerais žmonėmis, tada aš galėsiu patikėti jums savo vaikų auklėjimą.

— Kas gi tave įpareigojo taip tvirtai laikytis? — klausė švietėjos Šileikį.

— Religija. Antra, per Lietuvą perėjo daug perėjūnų ir, jei lietuvis būtų buvęs vėjo nešamas pūkelis, vargu ar šiandien jis mokėtų lietuviškai kalbėti. Taigi, laikykimės to, ko mus išmokė tėvai.

Jonava

1972/73 m.m. Jonavos I vidurinėje mokykloje IV-A kl. auklėtoja mokytoja Šlapkauskienė dažnai bardavo ir niekindavo mokinį Leoną Rosiną už bažnyčios lankymą. Klasės mokiniai, sekdami auklėtojos pavyzdžiu, elgėsi negeriau.

1973/74 m.m. Leoną pradėjo “auklėti” kita ateistė — mokytoja Valeravičienė. Ji niekino prieš klasę Leoną, kam šis einęs su motina į bažnyčią. Grįžęs iš mokyklos berniukas dažnai skųsdavosi, kad berniukai jį stumdo ir apmuša.

Kartą auklėtoja Valeravičienė su savo vyru užpuolė Leono motiną, kad ji esanti tamsuolė, atsilikusi ir tikinti kažkokį išsigalvotą Dievą. Rosinienė švelniai paaiškino, kad ji yra giliai įsitikinusi Dievo buvimu. Tada auklėtoja pradėjo įkalbinti, kad bent Leono nevestų į bažnyčią.

— Už vaiko išauklėjimą aš esu atsakinga ir, jei nevesčiau vaiko į bažnyčią, nusikalsčiau savo sąžinei. Kol vaikas mano žinioje, aš jį auklėsiu religiškai.

— Jei taip darysi, tai vaikas liks tamsuolis, bus niekinamas ir stumdomas.

Motina apsiverkė ir su nuoskauda širdyje grįžo į namus.

Spalio 5 Leonas grįžo iš mokyklos stipriai sumuštas. Jis buvo išbalęs ir skundėsi, kad skauda galvą. Motina iškviėtė greitąją pagalbą, kuri vaiką išsi-vežė į ligoninę. Gydytojas iškviėtė miliciją ir paaiškino, kas darosi I vidurinėje mokykloje. Nors nepilnamečiai mušeikos buvo iškviesti į milicijos vaikų kambarį, bet taip ir liko nenubausti.

Leonas iki spalio 15 nelankė mokyklos, o fizinio lavinimo pamokų — iki gruodžio mėnesio.

Jakutiškiai

Jakutiškių kultūros namų direktorė 1973 metų vasarą Deltuvos bažnyčioje priėmė Santuokos sakramentą. Tuoju po to “nusikaltimo” buvo atleista iš darbo.

Ukmergės rajono laikraštis “Gimtoji žemė” (1974.I.10) rašė: “Laima Atkočiūnaitė (dabar Starkienė) išdavė komjaunimą, į kurio gretas stodama be kita ko pasižadėjo kovoti su religiniais prietarais... Užpernai komjaunimą lygiai tokiu pačiu gėdingu keliu išdavė TSRS Statybos banko įgaliotinė Ukmergės rajonui Vida Pakėnaitė...”

Versdami net tikinčius jaunuolius ir mergaites stoti į komjaunimą, išmoko juos veidmainiauti, o paskui piktinasi, kad jie atlieka religines apeigas.

Lietuva užversta
rusų literatūra

Medžiagos apie rusifikaciją Lietuvoje gausiai pateikia Alfonsas Bieliauskas, LTSR Rašytojų sąjungos valdybos pirmininkas, kalboje atspausdintoje “Lit. ir mene”. Pasak jo, “vien per 1970 - 1973 m. Lietuvoje išversta ir išleista 169 rusų klasikinės ir tarybinės literatūros knygos, 77 kitų tarybinų tautų rašytojų knygos bei 217 knyga pasaulinės klasikinės ir šiuolaikinės literatūros”. Taip rusų ir “tarybinė” literatūra aplamai atsveria viso pasaulio literatūros lobyną. Turint minty dabartinės rusų literatūros skurdų meninį lygį, tie skaičiai — tai prisipažinimas apie są-

moningą verstinės literatūros skurdinimą. Tuo nepasitenkin-damas, A. Bieliauskas tvirtina, jog “pagaliau pribrendo būtinumas pradėti leisti Vilniuje literatūrinį žurnalą rusų kalba”.

Toje pat kalboje Bieliauskas nusiskundžia nepakankamu jaunųjų rašytojų “idėjiškumu”: “...Dar ne visi jaunieji poetai tvirtai įsitikinę poezijos pilietiškumo būtinumu, vienas kitas jų laikinus, vėjų iš kažkur atpūstus, poetinės formos elementus laiko vos ne būtiniais šiandieninės lietuvių poezijos kanonais; daugiau konkretumo ir idėjinio-meninio brandumo galima būtų pageidauti ir iš kai kurių jaunųjų prozininkų kūrybos”.

(E.)

LKB Kroniką skaito
80 proc. lietuvių

Savo dvidešimt pirmąją badavimo dieną, t.y. gruodžio antrąją, Vaolovas Sevrukas dalyvavo Vyriausio Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto suruoštoje spaudos konferencijoje New Yorke. Susirinkusiems spaudos atstovams Sevrukas pabrėžė, kad žmonės moksliniu požiūriu ir ideologija skiriasi vienas nuo kito, tačiau visokios pažiūros turinčios būti toleruojamos. Jis sveikintų Fordo-Brežnevo taikius susitarimus, bet kai lietuvių tauta yra sovietų pavergta, jis norėtų, kad pasaulinė spauda rašytų apie teisę tautoms laisvai apsispręsti ir gyventi nepriklausomai. Nupasakojo apie areštus, kalėjimus, psichiatrinę ligoninę, kurias jam teko pereiti.

Atsakydamas į klausimus, Sevrukas pabrėžė, kad “Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika” yra nemažesnės reikšmės leidinys, kaip rusų leidžiamas Samizdat. Šia “Kroniką” skaito apie 80 procentų lietuvių.

Konferencijoje buvo ir rusas di-

sidentas Boris Šragin, kuris drauge su Sevruku parėmė Aleksandro Solženicino pasiūlymą, kad akademikui Andrej Sacharovui būtų paskirta Nobelio taikos premija. Konferenciją pravedė Romas Kezys.

(E.)

Ar Tamsta jau įsigijai
LIETUVOS KATALIKŲ
BAŽNYČIOS KRONIKĄ?
Tai geriausia priemonė
Pačiam sužinoti - ir kitus
informuoti - apie tikrą
padėtį Lietuvoj.

Galima gauti klebonijose.

Kaina: 30 kr

PASAULIO LIETUVIŲ JAUNIMO TREČIOJO KONGRESO REIKALU

TIK IO MĖNESIŲ LIGI III PL JAUNIMO KONGRESO!

LIETUVI, KONGRESO PASISEKIMAS TAVO RANKOSE!

E' HORA DE COOPERAR!

SEMANA DE ESTUDOS NO URUGUAY

São 11,30 hs. da manhã do dia 7 de Janeiro de 1975, o alto falante do aeroporto de Congonhas anuncia a partida do avião para Uruguay, e lá vamos nós para participar da semana de estudos que havia começado no dia 4. A viagem de avião dura aproximadamente 3 horas, mas como existe um diferença de horário de aproximadamente 1 hora chegamos em Montevideo no aeroporto de Carrasco às 16 hs. A primeira providência a tomar era procurar uma cabine telefonica e chamar um lituano para que me dissesse como eu deveria fazer para chegar ao local onde se estaria realizando a semana de estudos. Chamo ao telefone e do outro lado atende o Edmundo Petruskevicius. Bem aí começa a história: o Edmundo de pronto me pergunta porque atrazei-me tanto pois a semana de estudos estava prevista para iniciar no dia 4 e eu estava chegando sómente no dia 7, e mais, queria saber quantas pessoas tinham vindo comigo para que ele pudesse arranjar alojamento para todos, e qual não foi sua surpresa quando eu respondi que estava sózinho. O que ele me falou por telefone fica censurado.

Tomei um táxi e me dirigi à casa do Edmundo, demoramos aproximadamente 40 minutos, e neste espaço de tempo fui meditando o que acabava de ouvir ao telefone pois não havia me dado conta do que estava acontecendo. Chegando à casa do Edmundo fui recebido por sua mãe, sua irmã e sua noiva Rozze. Ah, ia me esquecendo, os lituanos em Montevideo também tem a sua Vila Zelina, sómente que lá se chama bairro do Cerro, é um lugar muito bonito, as ruas largas, todas arborizadas, e fica num morro. Bem aí o meu amigo explicou-me o que estava sucedendo. Os Uruguaios tinham organizado a semana de estudos, tinham arrumado alojamento, tinham comprado mantimento para mais ou menos 40 pessoas, pois esperavam que viessem mais ou menos 10 pessoas do Brasil, mais umas 10 da Argentina e o restante seria da Juventude Lituana no Uruguai. Eles haviam recebido uma carta confirmando que do Brasil o pessoal chegaria no dia 3 pela empresa de onibus TTL. Bem, prepararam um jantar, foram à rodoviária, esperaram chegarem os onibus procedentes de Porto Alegre, e nada dos lituanos... Porém algum imprevisto pode ter acontecido, pensaram eles, com certeza o pessoal do Brasil chega amanhã. No outro dia dirigem-se novamente à rodoviária, chegam os onibus da TTL, e lituanos do Brasil nenhum. Esperam

algum telefonema, algum telegrama e nada. Da Argentina haviam chegado no lugar de 10 sómente 4, bem, mas pelo menos veio alguém. Vejamos a situação que o pessoal lá ficou, tudo preparado para 40 pessoas e sómente chegam 4. Meses de trabalho, de preparação, dinheiro gasto, e tudo para que? Para nada. Aí compreendi perfeitamente porque o meu amigo havia me recebido daquela maneira por telefone e devo confessar, eu faria o mesmo.

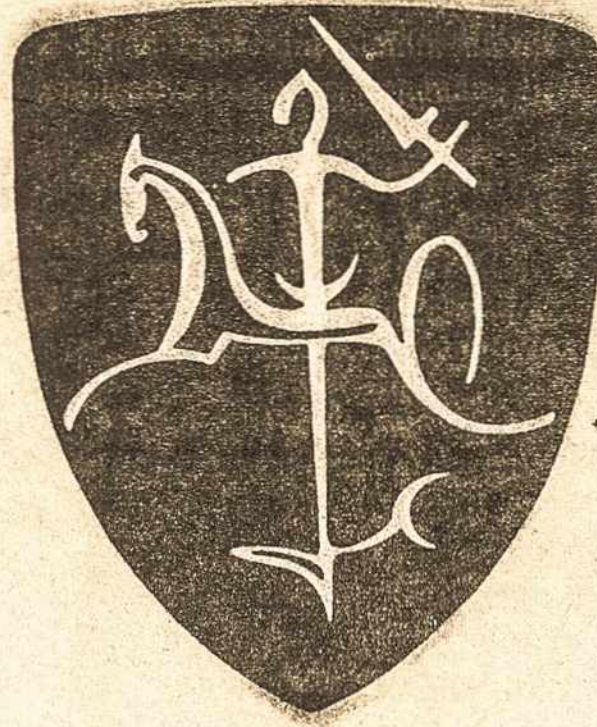
Gostaria de deixar um pergunta para quem quiser responder, principalmente àqueles que haviam se comprometido em estar no Uruguai. O que significa para nós todo este trabalho pela Lituânia ou pelo Congresso? Não estaria na hora de sermos um pouco mais responsáveis, termos um pouco mais de respeito para com os nossos companheiros? Será, que trabalhar pelo movimento lituano para nós significa trabalhar sómente quando não se tem outra coisa melhor a fazer? Por que muitos sómente participam de reuniões quando estas são feitas em praia, num sitio etc. Será que estes elementos nos ajudam em alguma coisa? Não estariam eles nos prejudicando ao invés de ajudar? Não seria melhor sermos um grupo menor de pessoas porém ativo, ao invés de sermos um grupo grande que nada faz?

Não estaria na hora de pararmos de planejar e começar a colocar o que foi planejado em prática? Nas reuniões todas tem cada plano que fariam investigar aos planos do Kissinger, mas quando chega na hora de trabalhar, um foi viajar, outro ficou de 2a. época, outro está doente e assim por diante.

Vamos parar e pensar um pouco. Vamos nos unir e trabalhar. Basta de bla-bla-bla. Faltam apenas 10 meses para o Congresso. Participemos de todas as reuniões, não sómente as que se realizam na praia. Vamos participar das aulas de lituano, dos cursos semanais. Você que está lendo, a carapuça lhe serviu? Na semana que vem tem mais...

Alg. Sliesoraitis

**ANO ESCOLAR
1975
MOKSLO METAI
LIETUVIŲ KULTŪROS KURSAS
KAS SAVAITĖ
LIETUVIŲ KALBOS PAMOKOS
ŠIOKIADIENIAIS IR SAVAITGALIAIS.**

BRAZILIJOS KRAŠTO FINANSŲ KOMISIJA

Pasaulio Lietuvių Jaunimo III Kongreso Brazilijos Finansų Komisijos valdybą sudaro:

Prel. Pijus Ragažinskas - pirmininkas
Norbertas Stasiulionis - vice pirmininkas
Jonas Tatarūnas ir Vincas V. Banys - išdininkai
Halina Mošinskienė ir Genė Žarkauskaitė - sekretorės.

Finansų komisijos valdyba nutarė rinktis pasitarti vieną kartą savaitėje, pirmadieniais, 20,30 val.

ARGENTINA RUOŠIASI KONGRESUI

Kongresui ruošti Komitetas

Argentinos lietuvių jaunimas kartu su visų organizacijų atstovais veikėjais rimtai pradėjo ruošti III Pas. Lietuvių Jaunimo Kongresui, ypač po Romo Kasparo apsilankymo, kuris nušvietė kongreso reikšmę lietuvių bei.

Jau pereinamųjų metų pabaigoje buvo išrinktas kongresui ruošti komitetas iš trijų jaunimo atstovų: Jono Baltrūno, Viktoro Barzdžiaus ir Nelidos Zavičkaitės, kurie vadovauja šiam komitetui, iš sekančių draugijų atstovų: Viktorijos Bagdonaitės - „Birutės“ dr. jos, Onos Burbaitės - „Aušros“ choro, kun. Juozo Margio - Rosário Liet. Bendrės, Arturo Mičiudo - Argentinos Organizacijų ir Spaudos Tarybos pirmininko (kartu atsakingas kongreso pirm.) Jono Gaidimauskos ir Ruplėno Alfreso - Lietuvių Centro Vadovų, Raul Staliočio - Lietuvių susivienijimo pirmininko, Juliaus Mičiudo - Senelių Židinio atstovo ir kun. Aug. Steigvilo - Aušros Vartų parapijos vikaro.

Kongresui ruošti Komisijos

1. Finansų Komisija:

Finansų komisijai vadovauja inž. Jonas Gaidimauskas, jam padeda Juozas Deveikis - buhalteris, Alfredas Ruplėnas - prekybininkas, Raul Stalioraitis - „Fordo“ agencijos buhalteris. Komisija išleido kongresui ruošti taip vad. bonus, arba kongreso paramos lapus. Rosario Liet. Bendruomenė, vad. jos pirmininkui Jonui Papečkui išleido loteriją su dešimt dovanų kongreso naudai. Be to

yra pramatyti parengimai kongreso naudai.

2. Programos komisija:

Programos komisijai vadovauja Nelly Zavičkaitė su Monika Balčiūnaitė. Šiai komisijai priklauso Ona Butrimaitė, Marija Barzdžiūtė, Elena Cortés, Estela Klaugaitė, Alfonsas Labuckas ir Eugenija Rūdytė.

Ši komisija rūpinasi svečių priėmimu, stovyklos programos sustatymu, pagrindinės šventės programos išdėstymu, fotografijų parodos surengimu bei kitų aktų, susijusių su stovykla paruošimu.

3. Propagandos ir sekretoriato komisija:

Šiai komisijai vadovauja Viktoras Barzdžius, kuriam padeda šie asmenys: Nelida Burbaitė, Viktorija Bagdonaitė, Alicija Deimantavičiūtė, Janina Macaitytė, Angelika Kiseliūtė, Jonas Mikėlionis, Aug. Steigvilas. Ši komisija ved. aktus, korespondenciją su KITA, ruoš. archyva, registraciją ir kitus raštinės darbus, bei rūpinasi kongreso propaganda.

4. Technikos ir Transporto komisija

Šiai komisijai vadovauja Jonas Karolis Baltrūnas, jam talkininkauja: Alicija Balsytė, Ona Burbaitė, Juozas Deveikis, Domingo Janulis, Rikardas Rudis ir Angel Varela.

Pagrindiniai šios komisijos uždaviniai yra šie: svečių priėmimas ir jų apnakvydinimas, stovyklos įrengimas ir jos palaikymas, bei pataisymai (B. d)

Argentinos, Urugvajaus ir Brazilijos lietuvių jaunimas tariasi trečiojo pasaulio lietuvių jaunimo kongreso reikalais. Viduryje — Marytė Barzdžiūtė iš Argentinos, dešinėje — Arūnas Steponaitis iš Brazilijos

TIESA IR GYVENIMAS

ŠVENTŲJŲ METŲ GAVĖNIAI

Mūsų laiko visuomenei darome daug priekaištų. Pažvelgus giliau turbūt kiekvienas suprasime, kad tų smerkimų reiškinį dauguma yra ne visuomenės, o vienos ar kitos nedidelės grupės, kurią visuomenė toleruoja.

Yra ir tokių blogybių, kurias primeta visuomenei įstatymų keliu turintieji galios. O pati visuomenė parodo kartais visai ne lauktu reiškinį. Vienu iš tokių reiškinį galima laikyti plintantį savanorišką apsimarimą. Kai po Vatikano II susirinkimo tapo beveik pakeista advento nuotaika, žymiai sušvelninta prieš tai buvusi gavėnios ir kitų pasninkų drausmė, buvo galima laukti, kad pasninkų ir kitokių apsimarimų neliks nė vardo. O tačiau kokia iniciatyva reiškiasi paskutiniu laiku, ne iš Bažnyčios viršūnių, o iš visuomenės, ne vienu atveju iš ne katalikų tarpo, kviečianti žmones į savanorišką apsimarimą, labdarą.

Neseniai skaitėme pasaulinėje spaudoje dar vieną reiškinį, kad Amerikoje paskutiniu laiku iš visokios literatūros didžiausia paklausa yra Švento Rašto ir kitokios religinės literatūros. Šie ir daug kitų reiškinį liudija, kad dažnai girdimas smerkimas, būk mūsų laiko visuomenėje liko tik materializmas ir kriminalai, yra perdėtas.

Vienas priekaištas gal yra teisingas, kartojamas rašytojo Louis de Wohl ir kitų, kad mūsų laiko visuomenė neskiria tarp tolerancijos klystančiam asmeniui ir jo daromai klaidai. Visai ne tas pat būti pakantriu ir atlaidžiu klystančiam ar nusikalstančiam asmeniui, ir nepaisyti, nereaguoti į klaidas, į nusikaltimus.

Čia paminėtomis nuotaikomis rašau Šių Šventų Metų gavėnios progą. Aš nemanau tuščiai kalbą, kad šių metų gavėnios tradicinis dvasinis katalikų atsinaujinimas bus gilesnis, vaisingesnis. Visoje žmonijoje pastebimas dvasinės šviesos išsiilgimas. Gal ypatingai tai ryšku mūsų Lietuvoje, Lenkijoje; šios rūšies sensacijos vis dažniau pasigirsta iš Rusijos, kur žmonės nuo Dievo baidomi brutaliu terorą, tačiau terorą nepajėgs užslopinti kylančios dvasios.

Gavėnios laiko tarpe turbūt kiekvienas ieškosime vienokiu ar kitokiu būdu dvasinio atsinaujinimo. Tikras atsinaujinimas prasideda žmogaus vidiniame pasaulyje: susitaikymu su savo sąžine ir su Dievu. Žinome, kad šį žingsnį tarsi užbaigiame atgailos sakramentu.

Kad šis susitaikymas būtų pastovus ir vaisingas ateityje, yra būtinas pastovus pamaldumas ir religinis sąmoningas, apsišvietimas. Kalbant apie religinio sąmoningumo gilinimą, šiais metais derėtų pasistengti ir protu ir širdimi pasisavinti Vatikano II susirinkimo nutarimus. Jie yra ne praeičiai ir ne vien ateičiai, o pirmoje eilėje mums dabar gyvenantiems.

Dvasinis atsinaujinimas, susitaikymas su sąžine, su Dievu neįmanomas be susitaikymo su artimu. Eilės atžvilgiu jis yra pirmesnis už formalų susitaikymą su Dievu. „Jeigu neši dovaną prie altoriaus ir ten prisimeni, jog tavo brolis turi šį tą prieš ta-

KONKREČIAI

Popiežiškoji konstitucija „Paenitemini“ (1966.2.17) atkreipia katalikų dėmesį į GAVĖNIĄ kaip atgailos laikotarpį, ir numato kaip išviršinį tos atgailos praktikavimą visus metų penktadienius ir Pelenų dieną. Leidžia tačiau vyskupams atgailos praktikavimą tvarkyti pagal vietos galimybes ir reikalavimus.

Brazilijos vyskupai nustatė sekančiais:

– visais metų penktadieniais (taigi ir Gavėnios metu) vadinamoji abstinencija (būtent susilaikymas nuo mėsinių valgių) yra pakeista į kitokias atgailos formas, ypač į labdaros darbus bei pamaldumo praktikas „fica a abstinência comutada em outras formas de penitência, principalmente em obras de caridade e exercicios de piedade“.

– Pelenų dieną ir Didįjį Penktadienį yra visuotinė abstinencijos ir pasninko diena.

Privalo laikytis abstinencijos kas sulaukė 14 metų amžiaus;

privalo pasninkauti (gali sočiai pavalgyti tik vieną kartą dienoje) sulaukusieji 21 metų iki neįėjo į 60-tuosius metus. Jaunesnieji turi būti pratinami gyventi asmenine atgailos – savitvados ir paklusnumo dvasia). (Plg. Direktorio Liturgico de 1972, pg. 11).

Taigi, atgaila gali pasireikšti ne tik (ir ne tiek) susilaikant nuo vieno ar kito valgio, kiek trumdant savo godumą, ypač gi nuo valgio sutaupyti pinigus paverčiant labdarą (kaip antai „Campanha da Fraternidade“ auka. Mes dargi galėtum organizuoti tuos sutaupyti pinigus skirti „kenčiančiais Lietuvos Bažnyčiais“ paremti).

Atgaila dar gali pasireikšti: valdant liežuvį; pasiskaitant kokią religinio turinio knygą, ypač Šv. Raštą bei Vatikano II nutarimus; aplankant ligonius bei apleistusius; atliekant įprastas lietuviško pamaldumo praktikas (kaip Kryžiaus Keliai, Gaudūs verksmai ir pan.).

Betgi visos šios išorinės praktikos turi vesti prie gilesnio susitikimo su Kristumi. Taigi, pagrindinis Gavėnios tikslas – pasiruošti gražiai išpažinčiai (atsivertimas) ir Velykinei Komunijai (su pasiryžimu dažniau, galimai kas sekmadienį, artintis prie Dievo Stalo).

ve, paliki savo atnašą tenai prie altoriaus, eik pirmiau susitaikyti su broliu ir tik tada sugrįžęs aukok savo dovaną“ (Mat. 5,23). Taigi mūsų santykiai su artimu nėra mažos vertės reikalas. Nuo jų priklauso mūsų sakramentų ir kasdieninės maldos vertė.

Kita svarbi santykių su artimu sritis yra žmonės reikalingi kitu pagalba. Vienus jų žinome ir galime pasiekti asmeniniai, kitiems padėti galime tik organizuotu būdu. Šelpti reikalingus pagalbos nėra tik turtingųjų ir pamaldžių asmenų reikalas, o kiekvieno, kuris kiek gali – vieni mažiau, kiti daugiau. Visiems pasakyta: Kaip gali mylėti Dievą kurio nematai, jeigu nemylai artimo kurį matai? (plg. 1 Jon.4,20).

Dvasinio atsinaujinimo gavėnios programoje turėtų rasti vietos ir mūsų tautos ir Lietuvos reikalai. Lietuvos žmonės reikalingi mūsų veiklos, maldos, atgailos ir aukos. Tik labai maža Lietuvos žmonių skaičių pasiekiame asmeniniai. Yra reikalų, kuriuos galime pagelbėti tik bendromis jėgomis. Plačiau to neaiškindamas, pasakysiu tik trumpais žodžiais: Kiekvienas lietuvis turėtų laikyti savo pareiga duoti Lietuvos reikalams nors simbolinę auką per BALFą ir L.K. Religinę Salpą.

Mes ir žmonija. Šiandieninė žmonija yra apie save didelės nuomonės, o tačiau ji yra dideliame pavojuje. Ne ieškant palyginimų su praeitimi, šiandieniniam žmogui ir visai žmonijai reikia daugiau Dievo šviesos ir tiesos, negu parodo gyvenimų jų turį. Tos mūsų laiko žmonijos dalele esame ir mes kiekvienas. Duoti žmonijai, ko jai reikia, gali ir privalo ne kas kitas, o mes kiekvienas dabar gyveną. Svarbu kiekvienam žmogui suprasti ir jausti, kad jis nėra koks nors žmonijos atmetas nereikalingas pamestinukas, o yra žmonijos narys. Visos žmonijos rūpesčiai ir reikalai turi būti kiekvienam savį. Mūsų kiekvieno dvasinis atsinaujinimas bus tiek realus, teisingas, kiek jis padės mums pajusti asmeninį ir pastovų suartėjimą su Dievu ir su artimu.

+ Vysk. Vincentas Brizgys

PASAULIO LIETUVIŲ KATALIKŲ BENDRIJOS

Centro Valdyba

rengia SUVAŽIAVIMĄ ROMOJE Šventųjų Metų proga birželio 30 – liepos 1 d.

Pagal statutą turėtų dalyvauti 90 atstovų: iš Anglijos 3, Argentinos 4, Australijos 4, Belgijos 1, Brazilijos 4, Italijos 2, JAV 42, Kanados 12, Kolumbijos 1, Olandijos 1, Prancūzijos 1, Skandinavijos 1, Skotijos 2, Šveicarijos 1, Urugvajaus 1, Venecuelos 2, Vokietijos 3. (Penki atstovai palikti dar nesusiorganizavusiems lietuviams katalikams įvairiuose kraštuose).

KELIONĖ PO LIETUVA

Lietuvos praeitis nėra pasaka

Mes visi žinome, kad lietuvių tauta ir kalba yra labai senos, visi jaučiame ryšį su gilia senove, tačiau daugelis mūsų ne daug pastangų dedame sužinoti kokia ta senovė tikrai buvo — pasitenkiname legendomis ir padavimais. Nors šie yra labai svarbi priemonė pažadinti emocijam ir idealistiniam nusiteikimui, tačiau reikia saugotis perdėto romantiškumo. Praeities medžiaginiai palaikai suriša Lietuvos kultūrą su visos Europos kultūra, padaro ją suprantamą ne vien tik lietuviams, bet ir visų kraštų mokslininkams ir, ypač mums, antrajai kartai, įrodo, kad turtinga Lietuvos praeitis nėra tik vyresniųjų pasaka.

Archeologiniai radiniai

Taigi, man ypač įdomu pažvelgti į archeologinius radinius Lietuvoje, kurie rodo, kad mūsų tauta yra senesnė ir turėjo augštesnę civilizacijos lygį, negu galėtum spręsti vien iš legendų. Liaudis pati pamiršo apie seniausius gyventojus — dažnai legendose juos mini kaip milžinus ar kitaip pasakiškus. Nors vėlesni metraščiai mus mėgina kildinti iš romėnų ar bizantiečių, archeologija įrodo, kad baltai gyveno Lietuvos žemėse jau pradžioje II-rojo tūkstantmečio pr. Kr. (2000 B.C.). Jie turėjo keramiką ir žalvarinius papuošalus, nors daugumas įrankių ir ginklų buvo iš akmens ir titnago (M. Gimbutas, 1963). Čia buvo jau žemdirbių ir gyvulių ganytojų kultūra, reiškia, nebe primityvi, o jau išsivysčiusi civilizacija, kuri greitai nutiesė kelius prekybai gintaru net iki Pietų Europos. Nuo vidurio II tūkstantčio metų pr. Kr. (1500 B.C.) baltų kultūra praturtėjo įžengusi į žalvario amžių. Gintaras buvo keičiamas į žalvarį ir auksą. Turtingieji buvo laidojami su prabangiais papuošalais. Jau aiškiai matyti vietovės, kur palaidoti valdovai, kunigaikščių protėviai, būtent, dideliuose supiltuose ir akmenimis apdengtuose kapuose.

Piliakalniai, pilkapiai, pilys

Menas ir ūkininkystė klestėjo. Šitai praturtėjusiai kultūrai apginti buvo statomos pirmos įtvirtintos gyvenvietės ir slėptuvės ant paaugštintų ir sutvirtintų kalnų, kuriuos vadiname piliakalniais. Piliakalniai skiriasi nuo ankstesnių supiltų kapų ar pilkapių. Jie taip pat skiriasi nuo pilų tuo, kad pilys galėjo būti statomos ant piliakalnių, bet galėjo būt ir slėnyje.

Be to, pilis buvo skirta pirmiausia valdovui, o piliakalnis galėjo būti įtvirtinta gyvenvietė ar gyvenimo vieta, kuri bendrai naudojama viso kaimo (Lietuvos pilys, 1971). Kalnai buvo sutvirtinti pilta žeme ir moliu bei akmenimis, o ant supiltų molinių sienų dažnai buvo pastatyta medinė siena, kuri supo sodybą ar sodybas. M. Gimbutienė šiuos piliakalnius vadina "fortified villages". Man rodos, kad šis pavadinimas gerai juos apibūdina, atskirdamas lietuvių kalboje dažnai painiojamą pilį, piliakalnį ir pilkapį. Ši klaida atsirado, nes daugumas piliakalnių Lietuvos

"auksiniame amžiuje", kai kaimai išsiplėtė už jų ribų į kalnų pašlaites ir priešai kėsinosi pagrobti jų augančius turtus, buvo paversti į mažas, lengvai apginamas tvirtoves (hill forts, Gimbutienė 1963) ir į slėptuves, kur gyventojai galėjo subėgti karo metu ir sunešti savo derlių. Iš šitų dviejų formų greitai išsivystė kartu su didėjančia kunigaikščių galia ir mūrinės viduramžių pilys, dažnai statytos ant buvusių piliakalnių.

Vilniaus užuomazga

"Vilniaus miesto istorija" šitaip iliustruoja gyvenvietės progresą. Pirmieji gyventojai — medžiotojai ir žvejai, apsigyvenę prie Neries jau paleolito pabaigoje. Jų mažos gyvenvietės sunaikintos vėlesnio kaimo ir miesto. O jau 2000-1000 pr. K. čia gyveno baltai-lietuviai, besiverčią gyvulininkyste ir žemdirbyste. Jie įrengė piliakalnį 1000 m. pr. K. gale, panaudodami Neries-Vilnios santakoje esančią kalvą (dabartinį Gedimino kalną). Piliakalnis buvo sustiprintas pylimų sienomis ir keletas sodybų įsikūrė viršuje. (Tautavičius, Vilniaus miesto istorija, 1968). Nuo I-mo šimtmečio po Kr. (500 A.D.) sodybos išsiplėtė į kalno pašlaitę ir 13 š. užėmė visą Neries slėnį. Piliakalnio viršūnėje pastatyta 11-tame š. pirmoji medinė pilis, apsupta molinio pylimo, sutvirtinto akme-

III PASAULIO LIETUVIŲ JAUNIMO KONGRESAS

TERCEIRO CONGRESSO MUNDIAL DA JUVENTUDE

LITUANA

Rua das Giestas, 927-9 — Vila Bela — 03147 São Paulo, SP

— Tel (011) 63-5723, 274-0934

JAV IR KANADOS JAUNIMO SAJUNGŲ SUVAŽIAVIMAS ROČESTERYJE

Vietovės

Organizacijos

Paskutinė suvažiavimo diena sutapo su paskutine metų diena. Darbotvarkėje liko du klausimai. Pirmas: koks gali būti organizacijų įnašas į trečiąjį kongresą? Simpoziumui moderavo V. Maciūnas, o referatus skaitė A. Pavilčiūtė, Neo-Lituanų atstovė iš Čikagos ir aš pats, atstovaudamas Studentus Ateitininkus. Trečią dalį turėjo pristatyti A. Šileika, ŠALSS pirmininkas, bet, deja, jis negalėjo dalyvauti. Iš tikrųjų nebuvo ko peštis tarp mudviejų, nes mūsų nuomonės beveik nesiskyrė. Abidvi organizacijos pasirodė norinčios dalyvauti kongrese. Abu galvojome, kad kongreso ruošos darbai nesilpnina organizacijų, o jas padaro net aktyvesnes. Taip pat mes pareiškėm mintį, kad organizacijos tik mažom sumom galės paremti kongresą finansiniai. Būtų geriau, kad tą darbą apsiimtų centrinės organizacijos, pvz. Jaunimo Sąjungos. Bendrai, ideologinės organizacijos, kaip ateitininkai ir skautai, gali daugiau prisidėti vadais, prelegentais ir sprendžiant metodikos klausimus, o visuomeninės organizacijos, kaip chorai ir šokių grupės, gali prisidėti techninių reikalų darbuose ir savo talentais. Baigiant, p. Pavilčiūtė pareiškė stiprią nuomonę, kad organizacijų informavimas yra vienas iš svarbesnių reikalų kongreso ruošos darbuose.

nimis. Tuo metu buvo supilti keli dideli pilkapiai arti Vilniaus, ypač du dideli Naujosios Vilnios teritorijoje. Juose turtingi kariai palaidoti su žirgais, kalavijais su sidabru puoštomis rankenomis ir žalvariniais papuošalais (Tautavičius).

Laikui bėgant, 13-me š., žemutinė gyvenvietė (dabartinė Katedros aikštė) buvo apsupta mūrine siena ir tapo Žemutine pilimi. Ant kalno 14 š. pirmoje pusėje buvo pastatyta garsi mūrinė pilis.

Legenda ir tikrovė

Įdomu pastebėti, kad ta pilis turbūt ne Gedimino, o Vytauto

Toliau sekė klausimas: paskirų vietovių pasiruošimas kongresui. Apie didmiesčio problemas kalbėjo p. Čepaitytė. Jos nuomonėje, didžiausia problema yra susisiekimai. Dideliame mieste žmonės išsisklaido į tolimus kampus — ir štai ką nors pranešti sunku. Jinai siūlė, kad būtų įsteigti informaciniai būdėjai parapijose ar kitokiam centre, kur sueina daug lietuvių. Radijo ir televizijos valandėlės turėtų būti plačiai išnaudotos. Spaudoje turėtų būti žinių apie kongresą beveik kas savaitę. Gal taip pat reikėtų ir suorganizuoti „audio-visual“ pristatymus.

Jūratė Krokytė ta pačia tema kalbėjo apie mažesnio miesto problemas. Jinai teigė, kad informaciją paskleidimas yra mažiau svarbus negu lėšų surinkimas. Didesni miestai turi, palyginus, milžinišką bazę, iš kurios surinkti pinigų, o mažame, kaip Ročesteryje, vis tie patys žmonės aukoja, ir jų mažai yra. Jinai ypatingai ieškojo nauju būdu tom aukom surinkti.

Senų metų tebuvo likusios tik trys valandos. Tad visi susirinkome į šv. Jurgio Parapijos salę linksmam sutikti Naujųjų Metų ir atšvęsti suvažiavimo pabaigą. Žavingas „Slibino“ orkestras mums puikiai pagrojo, ir jaunimas tuoj užėmė beveik visą šokių salę. Nevieno mintys skrido į Braziliją, kur lygiai už metų pamatysim savo darbo vaisius.

Algimantas Čepas

statyta, nors jos tiksli data gana neaiški. Taip pat graži legenda apie Gedimino Vilniaus įkūrimą negali būti teisinga, nes Gedimino laikais Vilnius jau buvo didelis medinis miestas (A. Tautavičius, 1968), stovėjęs ant svarbaus prekybinio kelio prie Neries brastos. Tačiau pilies romantika lieka ir pilių mūrų visur Lietuvoje simbolizuoja gilią praeitį, nors jie yra tik jos vėlyviausia manifestacija. Su pilim ateina istorijos epocha ir nebereikia remtis vien archeologiniais šaltiniais. Tačiau be archeologijos kasinėjimų niekuomet nebūtų įmanomos restauracijos tokių įžymių pilių, kaip Trakų, Vilniaus, Kauno ir pan. Šios pilys rodo, kai kasinėjimai atidengia jų pilną plotą ir architektūrinę formą, kad lietuvių kultūra savo žydėjimo epochoje nebuvo atsilikusi nuo visos Europos meniniu ar materialiniu atžvilgiu. Taip pat ir visi archeologiniai radiniai kalba apie mažą tautą, bet menišką, narsią, išradingą ir kultūringą.

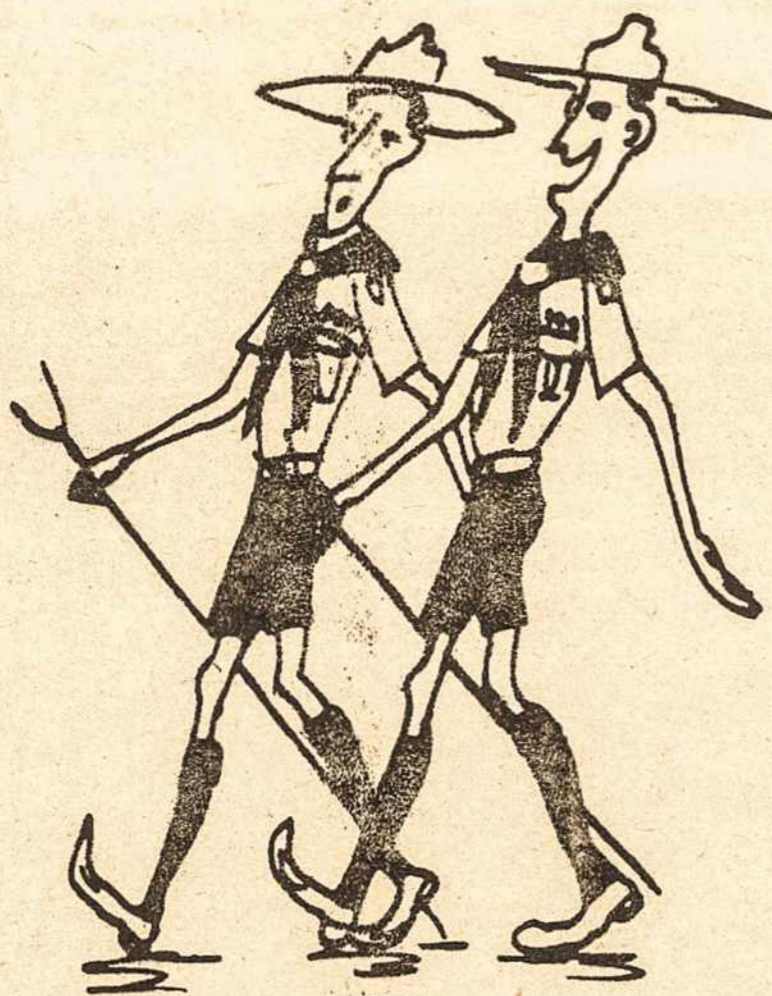
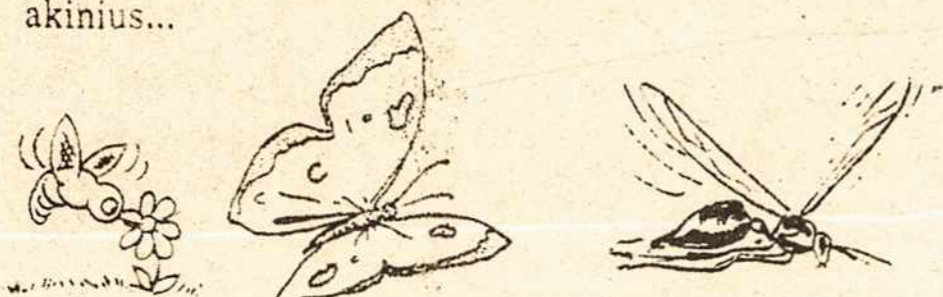
Rasa Mažeikaite

Mūsų Lietuva Mažiesiems

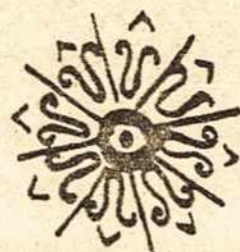
STOVYKLOJE

Skiltininkas: Kas atsitiko mielas broli? Stovyklos pradžioje vis gaudai ir rinkai vabzdžius, o dabar jau perejai prie driežų ir varlių medžioklės.

Vilkiukas: Aš užvakar pamečiau akinius...

Naujai iškeptas skautas vytis kitam: "Sakyk, ar tu esi bandęs tuo pačiu metu švilpti ir šypsotis?"

JAU SAULUTĖ KYLA

Jau saulutė kyla,
Jau dienele švinta,
Rasa sidabrinė
Nuo žolynų krinta.

Dunkso ten nameliai
Prie pušyno žalio,
Nereikia man klausti
Kelio, nei takelio.

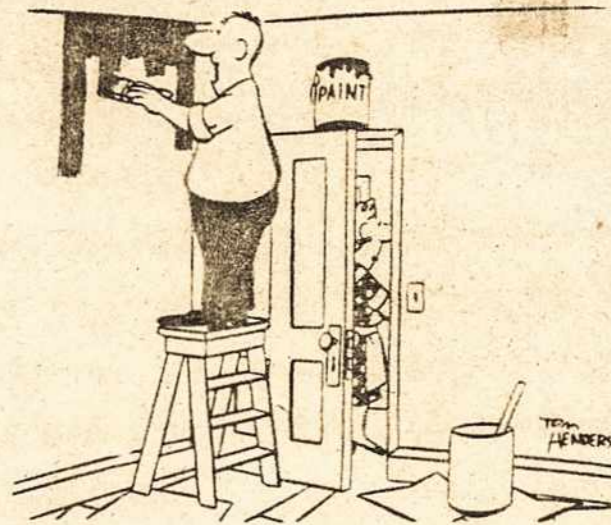
Čia gimiau, aš augau,
Čia šalis gimtoji,
Čia artojo vagą
Žino širdis manoji.

Arimuose slepiasi
Pėdos mano brolių,
Svyra javų varpos
Laukuose artojų.

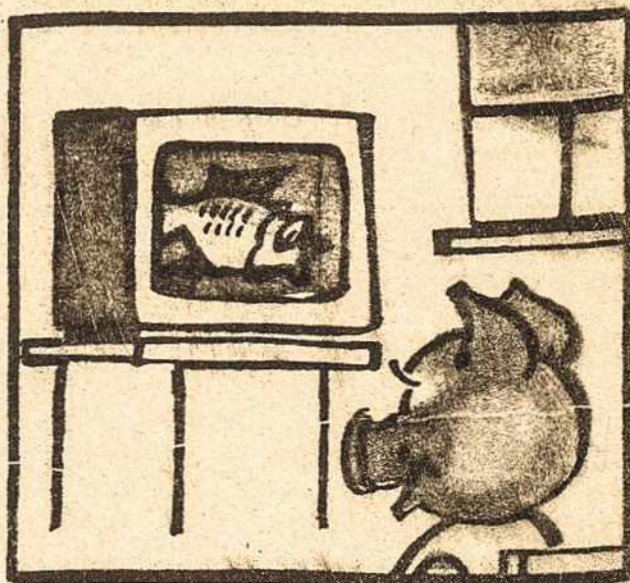
Dalgis, plūgas pieno
Išpustyti žvilga,
Traukia bėriai arklą,
Dalgis kerta smilgą.

Jau pakvipo pievos,
Pradalgėn sugulę,
Supa sodą liepos,
Medumi pasruvę.

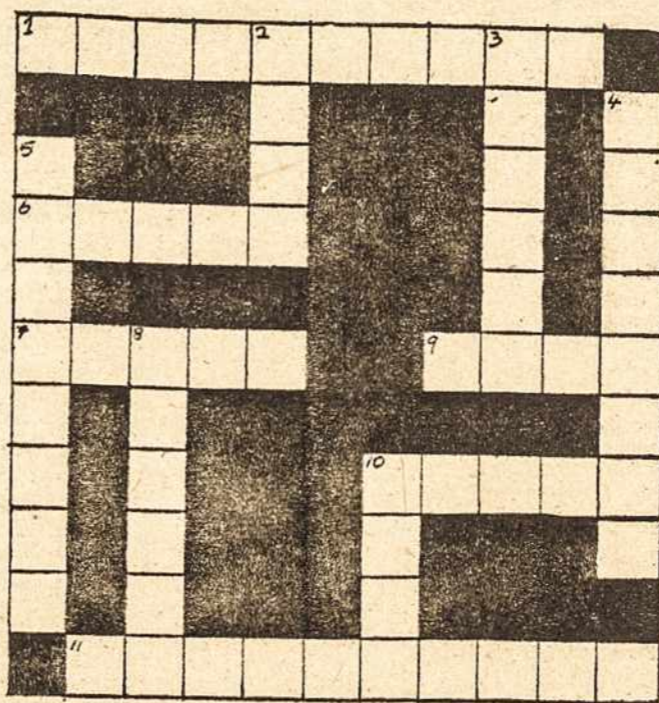
Alb. Kašiubienė

- Ateik pažiūrėti, mieloji, tau patiks ta spalva.

GALVOSŪKIS

Gulsčiai: 1. Armija. 6. Švitimo laikas. 7. Ne melas. 9. Užtenka. 10. Dailto pusės. 11. Paukščių ūkio produktas.

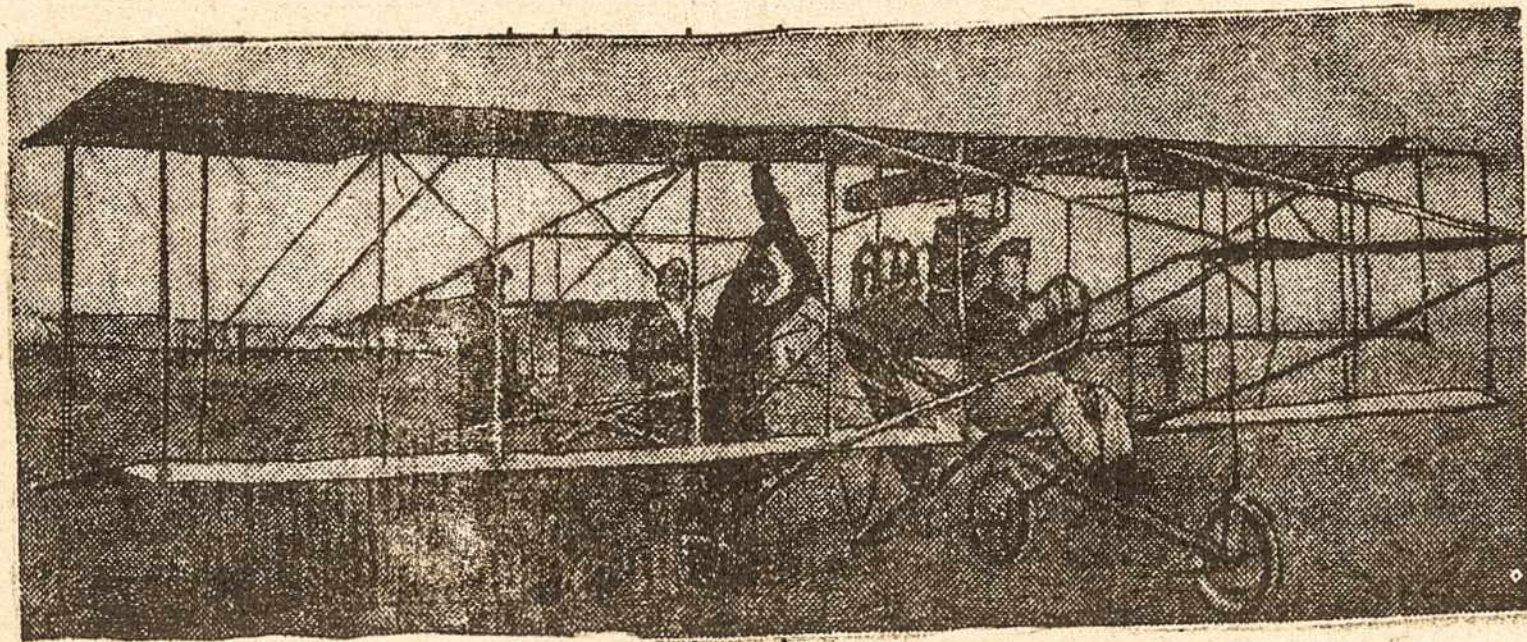
Statmenai: 2. Kailinis žvėrelis. 3. Lietuvos upė. 4. Kapo paminklas. 5. Žemės dirbimo įrankis. 8. Raguoti žvėrys. 10. Skaitlinė.

IRUTĖ II. KESTUTIS

DOBASTYS

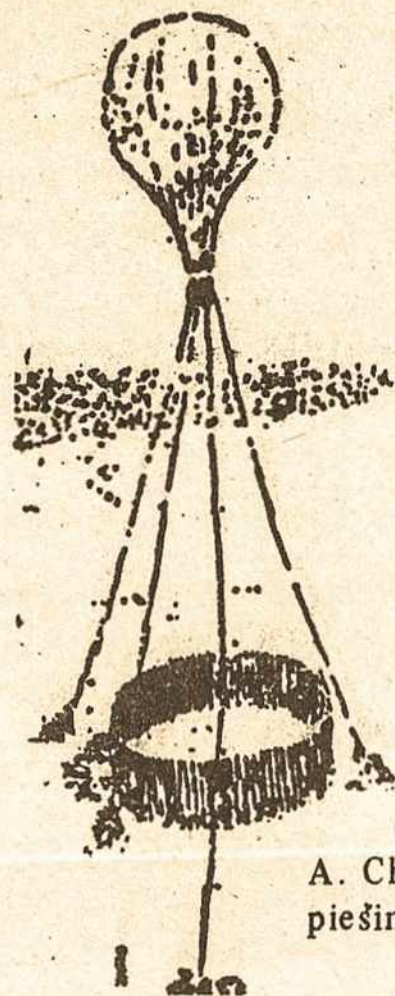
Literatūra * Dailė * Mokslas

PIRMASIS LIETUVIS LAKŪNAS

Lietuvoje gimęs S. Vilkaitis emigravo į Jungtines Amerikos Valstybes ir tapo vienas pirmųjų, jei ne pirmasis, lietuvis lakūnas. Gyveno ir skraidė Seattle mieste, Washingtono valstijos sostinėje, lakūno leidimą gavęs iš pasaulinės aviacijos pradininko Orville Wright, pradėjusio skristi 1903 metais.

Kada S. Vilkaitis pradėjo skristi nėra žinoma, bet yra jo fotografija 1911 metų pabaigoje ir žinia apie nelaimę 1912 metais, kada lėktuvas visai sudužo, bet lietuvis pilotas liko sveikas ir gyvas. Šis skrydis paminėtas Lietuvos skraidytojų žurnale "Lietuvos sparnai" 1937 metais, 25-erių metų sukakties proga.

A. Chodasevičiaus piešinys

VERGIJOS KRYŽKELIUOSE

Atsiminimai iš Sibiro tremties
Stefanija Rūkienė

BARAKAI

Prie barakų sutikome rusą, kuris nurodė, kur mums apsistoti. Dar pasiteiravo, iš kurio kolchozo esame, kiek darbininkų ir keli vežimai. Jis parodė arkliams pasistatyti pastogę.

Darbininkai pasiima iš vežimų savo skrynelutes, kuprines, suvyniotas antklodes ir mažus pagalvėlius. Pastarieji dažniausia prikimšti žolės ar balų pūky. Čia pelkėse auga tokia žolė, kuri vietoje žiedo turi baltų pūky galvutę. Moterys jų prisirenka ir iš jų darosi pagalves ar patalus. Tie pūkai išlaiko trejus metus, o vėliau susitrina ir reikia keisti naujais.

Einame į nurodytą baraką. Per galą durys ir aukštas slenkstis. Ant durų viršaus uždengtas lentinis stogelis, bet jokios priemenėlės nėra. Pastatas sukrautas iš apvalių rastų ir susamanuotas. Vidurinė sienų pusė kiek patalpa. Stogas ir lubos iš lentų. Barakas ilgas ir siauras. Prie sienų pritaisyti dviaukščiai narai. Tokiame barake telpa penki šimtai darbininkų. Viduryje barako platus takas, iš abiejų pusių nustatytas mediniais stulpeliais, lyg kokiomis kolonomis, prie kurių pritvirtinti narai. Tako viduryje pastatytos kelios geležinės krosnelės. Galas barako atitvertas ir ten įrengta virtuvė. Virtuvės stalas padarytas iš neobliuotų lentų. Pasieniais stovi ilgi lentiniai suolai. Viskas dirbta greitosiomis

ir tik kirveliu. Lentoje išgręžta kelios skylės ir įstatyta klibančios kojelės. Prie sienų pritvirtintos lentynos. Šalia virtuvės sandėliukas. Ten sukrovė iš kolchozų atvežtus maisto produktus ir virėjos įsitaiss miegoti.

Pirmas aukštas narų jau buvo užimtas. Apšniukštinėjome visą baraką ir neradome vietos, kur būtų galima atsigulti. Antrame aukšte laisvų vietų dar matėsi. Žmonės buvo susimėtę atskiromis grupelėmis, matyti, tos grupelės iš atskirų kolchozų. Su savaisiais ir pažįstamais tokioje žmonių minioje jaučiau.

Vieta pasirinkome arčiau prie virtuvės ir taikėmės netoli nuo krosnelės. Aš įsitaissiu

(Tęs. 8 psl.)

Radijo signalas į žvaigždes

SAN JUAN, Puerto Rico. — Iš Arecibo observatorijos buvo pasiųstas galingas radijo signalas, skirtas kitų planetų gyventojams. Trijų minučių ilgumo signale, kuris paprastai vadinamas Morzės abėcėlė, pasiūsta informacija apie žmogų, jo aplinką ir pačią Žemę. Elementarios aritmetikos pamokoje pasakojama apie Žemės cheminę sudėtį.

LIETUVIS BRAZILIJOS 1867 M. KARE

Karo inžinierius Robertas Adolfas Chodasevičius gimė 1831 metų sukilėlio Simono šeimoje, baigė Petrapilio karo akademiją ir stojo į Krymo karą, kuriuo metu perėjo iš caro į anglų pusę, tarnaudamas žvalgyboje. Norėdamas kovoti prieš carą, vietoj vykęs į anglų kariuomenės dalinį Indijoje, stojo į lenkų vienetą Turkijoje.

Čia išbuvęs šešeris metus, 1863 metais nuvyko į J.A.V., kur tapo generolo Grant'o padejėju, dalyvavo artilerijos dalinyje, paruošė Pittsburgo miesto gynybinį planą. Trumpai pabuvo anglų kasyklų inžinierium Pennsylvanijoje.

1865 metais per savo pažįstamą D.F. Sarmiento, vėliau tapusį Argentinos prezidentu, nuvyko į Buenos Aires ir paruošė Argentinos kariuomenės planą šio krašto, Brazilijos ir Bolivijos kare su Paragvajumi. 1867 metais tarnavo Brazilijos kariuomenės inžinierijos dalinyje papulkininko laipsniu, vėliau perėjo į Argentinos generalinio štabo topografijos skyrių. 1895 m. pulkininkas Chodasevičius išėjo į pensiją ir už metų mirė. Jo laidotuvėse dalyvavo jo bičiulis buvęs Argentinos prezidentas D.B. Mitre.

Išleido knygą apie Krymo karą angliškai „Balsas už Sebastopolio sienų“ 1856 metais ir „Albura de Guerra Paraguaya“ apie karo žvalgybą Paragvajaus kare, oro baliono skrydžiuose.

Būdamas Brazilijos kariuomenės papulkininku, Chodasevičius sąjungininkų kariuomenei pastatė oro balioną, kuriuo 1867 metais ištyrė Paragvajaus kariuomenės padėtį kartu su brazilu kapitonu Cespedes. Balionas buvo 12 metrų aukščio ir devynių metrų skersmens kriaušės pavidalo prietaisas, prie kurios kabėjo nendrių pintinė abiem oreiviams. Balionas pakildavo apie 12 - 18 metrų, keliamas vandenilio dujų. Per du mėnesius lietuvis pakilo penkiolika kartų, kol sąjungininkų vadai uždraudė jiems pakilti, nes paragvajiečiai buvo į pakilimo vietą nukreipę artileriją.

Chodasevičiaus skrydžiai buvo pirmieji Pietų Amerikoje už orą lengvesniu prietaisu. 1957 metais Cordoboje, Argentinoje, buvo atidengta paminklinė lenta.

Signalas pasiūstas į vieną Paukščių Tako žvaigždžių sambūrį. Radijo signalas, lėkdamas šviesos greičiu, tikslą pasiekė po 24,000 metų. Cornelio universiteto profesorius Sagan mano, kad bent vienoje iš 300,000 žvaigždžių šiame sambūryje turi egzistuoti kokia nors civilizacija ir sugebės iššifruoti pasiūstus signalus, duos atsakymą tiems, kurie gyvens po mūsų, po 48,000 metų.

Šveicarai akademikai nepriklausomoje Lietuvoje

PROF. JUOZAS ERETAS

Sv. Rokas.

Neežingomojo dievdirbio
drožinys

BARAKAI (iš 7 psl.)

kraštinėje vietoje prie tako, kad turėčiau tik iš vienos pusės kaimyną. Gal ir blogai, nes per mano kojas žargstys užpakaliniai kaimynai, nors praeiti yra palikti takai. Ant narų vienoje eilėje laisvai gali išsitemti ir miegoti dvidešimt penki darbininkai. Jei daugiau neatsiras, tai galėsime nesispausti ir laisvai ilsėtis.

Barakuose visi miega apsirėngę. Tik nusiauna veltinius ir nusivelka vatinukus, kurie naktį atstoja patalyne. Pagal reikalą vatinuką pašonėn pasikloja arba juo apsikloja.

Sėdžiu ant narų ir klausausi. Didžiausias tautybių mišinys. Štai du pusbroliai Levinai iš Rumunijos. Jie tyliai pasitarė ir pradėjo švilpti kažkokią melodiją. Labai muzikalūs, turi gerą klausą ir moka gražiai švilpti. Pūkiai švilpauja įvairias dainas ir operų arijas. Toliau grupelė estų šnekasi savo gimtąja kalba. Kitapus tako moldavai, totoriai, turkai ir Rote Front kolchozo vokiečiai. Visur vyrauja moterys, nes vyrai paimti armijon arba įjungti į darbo batalijonus. Tremtinių į kariuomenę neėmė. Barake maišosi ir keliolika rusų, kurie atvažiavo vežimais ir jais vežios prie upės jau pagamintą miško medžiagą.

Visi pavakarieniavome. Froska iš virtuvės atnešė karšto vandens ir visus ta „arbata“ pavaišino. Kai kas arbatą verdasi ant krosnelių.

Jau naktis. Aprimo užesys, nutilo šnekos, visi užmigo kietu miegu.

Rytą pabudome gane anksti, nes barake buvo šalta. Iš vakaro krosnelės buvo raudonai įkaitusios ir buvo pakankamai prišildžiusios baraką, bet naktį labai greit atvėso. Sibiro šalčiai reikalauja ypatingos statybos.

Reikėtų tuojau užkurti krosneles, bet joms kūrenti ir švarai palaikyti yra valytoja, kuri darbininkams išėjus į mišką, pakurs krosneles ir iššluos grindis. Ji yra etatinė ir nuolatinė miškų pramonės darbininkė. Etatiniai

MAX NIEDERMANN (1874-1954)

Rėmė lietuvių siekius ir Bazelio universiteto lingvistikos profesorius Max Niedermannas. Gimęs 1874 m. Winterthure ir ten baigęs gimnaziją, jis studijavo kalbotyrą. Ilgiausiai Bazelyje, kur 1897 m. ir daktarizavosi. Tuo dar nepasitenkindamas, jis praplato savo akiratį Paryžiuje pas garsų Meillet, kuris savo studentams vis kartodavo: „Jei norite išgirsti, kaip kalbėjo Europos Adomas, važiuokite pas lietuvius.“ Šis paskatinimas kaip žaibas trenkė į Niedermanną ir ragino jį, 1899 m. Bazelyje tapusį privatdocentu, įvesti į mokslo programą ir lietuvių kalbą. Tuo būdu jis virto „Šveicarijos Meilletu“.

To dar negana — jis asmeniškai norėjo sutikti „Europos Adomą“ ir tiesiog iš jo lūpų išgirsti, kaip skamba ta filologiškai neįkainojamos vertės kalba. Dėl to jis 1921 m. skubinosi į tuomet dar gerokai nualintą Lietuvą, kur jis iš pačių kaimiečių šnektos užrašė žodžius, garsus, kirčius.

Kaune jam rūpėjo pasitarti su Būga. Šis sutiko jį pagarbiai, tačiau, kaip cerberis, sėdėdamas ant savo sunkiai surinktos (600.000 lapelių) medžiagos, tokiu svečiu. suinteresuotu Būgą laimėti bendram darbui, per daug nesidžiaugė, nes pats vienas

norėjo savo turtą žodyno pavidalu paskelbti. Toks ekskliuzyvizmas Niedermannui buvo nesuprantamas, nes jis buvo tikras, kad toks milžiniškas darbas tebus galimas sutelktomis jėgomis. Jo teisingą galvozeną 1923 m. parodė staigi (dėl persidarbimo) Būgos mirtis. Be šito atsisakymo, Niedermannas taip pat pajuto skriaudą, kad jis, 1929 m. iš Rygos už nuopelnus baltistikai gavęs garbės doktoratą, tokio nesulaukė iš Kauno. Tuomet jo bičiuliai tikėjosi, kad jis bent 1932 m., mūsų universitetui švenčiant pirmą dešimtmetį, tokio pagerbimo susilauks. Bet ir šįkart jis buvo „užmirštas“. Bet būdamas ne garbetroška, Niedermannas ne tik įprasta energija varė pirmyn žodyno leidimą, bet dar rūpinosi mūsų pabėgėliais, kurie 1945 m. Šveicarijos buvo priglauti. Tų metų rugpjūčio 3 d., skaitydamas jiems Yvendone paskaitą apie pabaltiečių tautas bei kalbas, jis tarp kitko įdomiai palygino Jablonskį su Būga. Jablonskis esąs daržininkas, kuriam rūpi piktžolės išravėti, o Būga — botanikas, nagrinėjęs augalų toki, koks jis yra.

Niedermannu nuopelnai Lietuvai nepaprasti ir visuomeniniu atžvilgiu, nes jis nuolatos keldavo bei remdavo ir jos politinius siekius — ypač Vilniaus klausimą — pačioje įtakingiausioje šveicarų spaudoje, tuo paskatindamas ir kitus savo tautiečius imtis plunksnos.

miškų žinybos darbininkai visą laiką dirba miškuose ir gauna nustatytą atlyginimą pinigais. Jų gyvenimo sąlygos yra truputį geresnės už kolchozininkų, nes jiems nereikia mokėti tokių didelių mokesčių, nereikia duoti valstybei maisto produktų. Miškų darbininkai pagal sąrašus kas mėnuo gauna nuspirti maisto produktų: miltų, kruopų ir net cukraus.

Greit pasigirdo:

— Bagatyriovka, pusryčiauti. Galka, pusryčiauti.

Malinovkos niekas nekvieta, nes mūsų kolchozas blogai tvarkomas, nususeš, todėl ir bendro katilo neturėjome. Valgėme, kas ką turėjome įsidėję. Aš suvalgiau vieną bulvinę galkutę ir viskas. Dar pasisukinėjome virtuvėje ir gavome karšto vandens. Pasirodo, kad šlavėja visada pusryčiams užvirina vandens. (B. d.)

TARNYBOJE LIETUVAI

ALFRED SENN (G. 1899)

Friburge bestudijuodamas, korporacijoje „Friburgia“ sutikau tik ką įstojusį Alfredą Senną. Jis 1899 m. buvo gimęs Alsazijoje netoli Bazelio. Įsigijęs St. Galbeno brandos atestatą, jis Friburge pasišventė indogermanistikai. Joje jis užtikto ir lietuvių kalbą. Ją išgirdo taip pat iš lūpų „Lithuanijos“ narių, su kuriais buvo susibičiuliavęs. Pastebėjęs šį rimtą susidomėjimą, aš vėliau savo Leibfuchsa, 1921 m. įsigijęs daktaro laipsnį, pakviečiau Lietuvon, kur jis pradžioje dirbo mano vedamoje „Eltoje“. Po metų jis buvo paskirtas Filosofijos skyriaus privatdocentu ir 1923 m. Humanitarinių Mokslų Fakulteto docentu. Jis dėstė ne tik bendros kalbotyros įvairias šakas, bet pravedė ir lietuvių kalbos kursą, ir viską dėstė jau lietuviškai. Tuo būdu, Būgai mirus, jis užpildė skaudžią spragą, kas leido visai eilei studentų, jų tarpe Saliui, Dambriūnui, Skardžiui, Alminauskui, Puzinui, rasti kelią į lingvistiką, nes jie, anot Dambriūno, „kaip bitės apie bitinėlį spietėsi apie prof. Senną“. („Draugas“, 23. 3. 74).

A. Sennas, kuris tuomet jau buvo išleides lietuvių kalbos vadovėlį, ir toliau būtų puoselėjęs lituanistiką, jei ne vienas kitas iš užsienių sugrįžęs filologas savo nacionalizmo įkainta ambicija nebūtų veržęs į jo vietą. Kadangi ne Senno būdai intrygomis atsakyti į intrygą, jis 1930 m. pasinaudodamas Yale'o stipendija, išvyko Amerikon, kur po metų buvo paskirtas ordinariniu profesorium Wisconsin universitete, o 1938 m. toms pačioms pareigoms buvo pašauktas į Philadelphia.

Apie jo reikšmę lituanistikai buvęs studentas Dambriūnas atsiliepė šitaip: „Sennas yra mažos Šveicarijos dovana mažai Lietuvai. Jis ne tik sulietuvėjo, tapo lituanistu, bet net Amerikon atvykęs tapo didžiausiu lituanistikos propagatorium. Jam čia atsiradus, prasidėjo, galima sakyti, lituanistikos žydėjimo laikotarpis, ypač po Antrojo Pasaulinio Karo, kai Pensilvanijos universitete buvo įsteigtas baltistikos-slavistikos skyrius. Tokio dalyko Amerikoje niekada nėra buvę...“ („Draugas“ 23. 3. 74). Tokiu būdu anas išstūmimas, kad ir skaudus jam pačiam, platesniu žvilgsniu žiūrint, lietuvybei nešė didžiausią naudą.

Nenorėdamas Jūsų varginti išskaičiavimu tos daugybės jo išspausdintų darbų, pasitenkinsiu pačiu žymiausiu, būtent, jo sumanytu ir, su kitų pagalba, išleistuotu „Woerterbuch“ der litauischen Schriftsprache“ (1926-1968).

Mintis išleisti tokį žodyną kilo iš Senno pažinties su Būga, kuris 1923 m., būdamas sukalbamesnis, sutiko bendradarbiauti. Niedermannas taip pat pažadėjo prisidėti ir surado leidėją — Winterio leidyklą Heidelberge. Būgai 1924 m. mirus, redakcijon dar buvo pakviestas Niedermanno doktorantas bei Senno kolega Kaune Brenderis. Pastarojo nelaukta mirtis 1938 m. gerokai sulėtino spausdinimą, o Darmstadte esančios spaustuvės subombardavimas jį visai nutraukė. Karui pasibaigus, Sennas, dabar jau Philadelphiaje, pasikvietė Vokietijoje skurstantį, jam visuomet lojalų Salį, atvykti profesoriauti bei talkininkauti žodynui. Didelis smūgis visam darbui 1954 m. buvo Niedermanno mirtis, visų šių kalbininkų tikrojo pater familias.

Tokiu būdu Sennui, šiam apsigimusiam vokabularistui, pavyko, su kitų pagalba, savo mokslo, darbštumo bei ištvermės dėka, lietuvių tautai padovanoti žodyną, kurio paruošimas užtruko beveik pusę šimtmečio. Jis liks, kol skambės lietuviškasis žodis. Tas penkiatomis veikalas yra kartu paminklas jam pačiam.

Petras Pakalnis

JAV IR SOVIETŲ PREKYBA

Neseniai Sovietų pasiuntinys Washingtono pareiškė JAV užsienio reikalų sekretoriui, kad Rusija norėtų pirkti Amerikoje kuklių javų kiekį. Sekretorius jam atsakė, kad jie nieko prieš tai neturįs. Tada rusai užpirko Amerikoje javų už 500 milijonus dolerių. Sužinojęs apie tai prezidentas Fordas liepė tą pirkimo sutartį panaikinti. Kadangi JAV javų atsargos yra nedidelės ir šiemet derlius buvo prastokas, prezidentas bijojo, kad JAV nepakiltų maisto kainos. Po ilgesnio pasitarimo su žemės ūkio sekretoriumi, prezidentas leido rusams pirkti javų už 380 milijonus dolerių.

Savo laiku prezidentas Niksonas buvo sutikęs sumažinti rusams javų eksporto muitą. Neseniai prašė ir prezidento Frodo. Bet keli JAV senatoriai reikalavo, kad Sovietai nevaržytų savo piliečių emigracijos. Dabar abi pusės sutarė, kad Sovietai išleis kasmet apie 60,000 žmonių, norinčių emigruoti į kitus kraštus. Po šio susitarimo prezidentas Fordas nori pravesti įstatymą ir sumažinti eksporto muitą Sovietams ir jų satelitams.

Tą besikeičiančią nuotaiką rodo dar ir kitas faktas. Neseniai rusai pradėjo statyti Maskvoje pasaulinį prekybos centrą. Tas milžiniškas pastatas apims 625 butus ir 600 kambarių užsienio biznieriams, maudymosi baseiną, posėdžių salę, keletą restoranų ir krautuvių bei daugybę raštinių 1,200 įvairių bendrovių tarnautojams. Pastatas kainuos apie 110 milijonų dolerių ir bus baigtas už poros metų. Tokiu būdu rusai vylioja užsienio biznierių, norinčių užmegzti su jais prekybos santykius. Daugelį jau privyliojo. Štai keletas pavyzdžių. JAV bendrovė PepsiCo pagamina Novorossiske kasdien 200,000 bonkų gėrimo. Coca-Cola bendrovė nori pastatyti Rusijoje šiltnamius, kuriuose bus galima auginti įvairiausių daržovių. Kita JAV bendrovė moko rusus kaip galima pagražinti jų pačių produktus, neišskiriant nei automobilius.

Nepaisant tų faktų, JAV biznierių yra labai atsilikę nuo Europos bendrovių, kurios gamina Rusijoje įvairius produktus. Taip, pavyzdžiui, italai pastatė Rusijoje dirbtuves, kurios gamina makaronus ir automobilius (Zigulius), anglai audyklas, prancūzai spalvotus televizijos aparatus. Vokiečiai nori padėti rusams pastatyti Kurske plieno fabriką, kuris kainuos apie milijardą dolerių. Vakarų Vokietijos kancleris Schmidt aptarė

su Brežnevu planą pastatyti Kaliningrade (Karaliaučiuje) elektros jėgainę. Ji bus tokia galinga, kad galės teikti srovės dalį ir Vakarų Vokietijai.

Prieš porą metų rusai prašė Fordo pastatyti jiems sunkvežimių dirbtuvę. Fordas sutiko, bet tam planui pasipriešino JAV krašto apsaugos sekretorius bijodamas, kad tie sunkvežimiai bus naudojami karo tikslams. Taip pat ir JAV bendrovė IBM negali parduoti Sovietams kompiuterių, nes ir jie gali patekti į kariuomenės rankas. General Motors bendrovė atsisakė statyti Rusijoje sunkvežimių įmonę, nes Sovietai nesutiko duoti bendrovei balsą sunkvežimių pardavime ir aptarnavime. Sovietai prašė japonų tiesti Sibire naftos vamzdžius, bet šie atsisakė, nes, kilus karui, toji nafta galėtų būti naudojama prieš juos pačius. Tačiau žingsnis po žingsnio Sovietai vylioja užsienio bendroves ir nori išplėsti savo prekybą su svetimais kraštais. Labiausiai jiems patinka JAV bendrovės, nes jos turi daug kapitalo ir labai aukštą produkcijos techniką. Tuo tarpu JAV ir Sovietų prekyba sukasi kasmet apie milijardą dolerių. Už poros metų gali pasiekti net du milijardus.

Neseniai Tasso agentūra skelbė, kad „JAV biznierių tiki, jog JAV ir Sovietų prekyba gali padėti Amerikai nugalėti dabartines ekonomines negeroves. „Kam, kam, bet Sovietams išplėtimas prekybos ryšių su JAV tikrai padės. Todėl jie pasidarė labiau sukalbami.

Fizikas Andrei D. Sacharov pranešė, kad sovietų slaptoji policija krėtė disidentus Maskvoje ir Lietuvoje, ieškodama Lietuvoje slaptai leidžiamos Lietuvių Katalikų Bažnyčios Kronikos. Buvę iškrėsti fizikas Andrei Tverdochlebov, biologas Sergei Kovalev, meno istorikė Irina Korsunskaja, matematikas Juri Skichanovič ir namų šeimininką Malva Landa.

LIETUVIŲ KALBOS ŽODYNAS

mokyklai ir namams. Redagavo Antanas Klimas ir Stasys Barzdukas. Iliustravo Zita Sodeikienė. JAV Lietuvių Bendruomenės švietimo taryba. Čikaga 1974, 200 psl. Kietais viršeliais. Kaina \$6. Surinko ir spaudai parengė saleziečių spaustuvė Romoje. Spausdino M. Morkūno spaustuvė. Gaunamas šiuo adresu: Antanas Kareiva, 7030 S. Rockwell St., Chicago, Ill. 60629, USA.

A.D. Kizlys Kizlaitis KAS ŽLUGDĖ IR ŽLUGDO LIETUVIŲ TAUTA? Čikaga, 1974 m., 127 psl., autoriaus leidinys. Tai patriotinės minties poleminių pobūdžio knygelė. Joje autorius kritikuoja lietuvių tautinius ir katalikų vadus, jų draugijas, spaudą.

LIETUVOS PRAEITIS (iš 1 psl)

tautosakoje daugiau primena pokštininkus nei piktus šėtonus. Čia amerikietis H. Smith, be abejonės, turi galvoje 1966 m. rugpjūčio 9 d. Kaune mirusį dail. Antaną Žmuidzinavičių, kurio darbų ir tautodailės rinkinių muzėjus buvo atidarytas 1965 m.

Lietuviai skirtingi

Pasak H. Smitho, lietuvių tautomajam menui niekas nepriylgsta visoje Sovietų Sąjungoje, išskyrus Estiją. Valdinius pastatus Lietuvoje dažnai puošia žavingi medžio, metalo ir vitražo abstraktai. Modernusis menas čia turi laisvesnį ir platesnį pripažinimą, negu Maskvoje, kur tokius kūrinius dažnai tektų slėpti pogrindyje. Ir vis dėlto jaunfeji lietuviai dailininkai nusiskundžia, kad viešoms parodomoms skirtus jų drąsesnius darbus saisto suvaržymai, diktuojantys kompromisus.

Viešai lietuviai kalba labai atargiai, o privačiai jie didžiuojasi tom savo ypatybėmis, kurios juos skiria nuo rusų. H. Smitho teigimu, lietuviams labai patinka kitų Sovietų Sąjungos piliečių Lietuvoje pastebėti skirtin-gumai, pvz. gudo pareiškimas, kad Vilniuje gyvesni naktiniai klubai, daugiau vakarietiškos muzikos nei Minske. Lietuviai save laiko išradingesniais, individualesniais, mažiau paklustančiais autoritetui už rusus. Tačiau kaikurie yra susirūpinę rusų antplūdžiu, atneštu pokarinės pramonės išaugimo, ir reaguoja savo tautiškumo proveržiu. Vienas partietis net išžeidė, kai jį užsienio korespondentas pavadino rusu. Jauna motina nusiskundė, kad lietuviams vaikams mokyklose nuolat brukama rusiška kultūra, Sovietų Sąjungos pramonės, kolektyvinių ūkių, ekonomijos laimėjimai, o Lietuvos istorijai bei kultūrai skiriama tik pusė metų.

Nelygybė švietime

Amerikiečiui H. Smithui buvo pabrėžta nelygybė švietimo sistemoje. Nors 43% Vilniaus gyventojų sudaro lietuviai, 24% — rusai ir 18% — lenkai, ru-

ŠVENTASIS RAŠTAS, NAUJASIS TESTAMENTAS. Vertimas iš graikų kalbos. Jis atliktas Lietuvos kunigu Č. Kavaliausko ir V. Aliulio. Atspausdinta Bostone. — Tai nauja, gražia, lengvai skaitoma lietuvių kalba išleistas Naujasis Testamentas. Turi trumpas antraštelės ir gerus paaiškinimus. Gale pridėta Liturginė rodyklė — nurodyti Mišų skaitymai visiems metų sekmadieniams, Viespaties ir šventųjų šventėms.

Knygą galima nusipirkti ir M. Lietuvos administracijoje.

siškų mokyklų yra daugiau, negu lietuviškų. Kai H. Smith vie-

tinus pareigūnus pakartotinai paprašė statistinių duomenų šiuo klausimu, jie jam nebuvo parūpinti. Matyt, ta statistika tik būtų patvirtinusi vilniečių skundą. Kalbėdamas apie 3,2 milijono Lietuvos gyventojų, žurnalistas H. Smith patvirtina mums jau gerai žinoma faktą, kad 80% yra lietuviai, kaip ir prieš dešimtį metų. Lietuva — vienintelė Baltijos respublika, išlaikanti pastovų nuošimtį. Jis daro išvadą, kad rusų antplūdi greičiausiai padeda atsverti didesnis gimimų skaičius katalikiškose lietuvių šeimose.

Katalikybė, kaip ir liaudies mene, pagrindinį ramstį randa lietuvių tautiniai jausmai. Didžioji lietuvių dalis save laiko katalikais. Tūkstančiai pasirašė protesto raštus, smerkiančius kunigų bei pasauliečių persekiojimą dėl religijos dėstymo vaikams ir aplamai tikėjimo išlaikymo. Net ir darbo dienomis gausių dalyvių susilaukia pamaldos Šv. Petro ir Šv. Povilo šventovėje Vilniuje.

Paminklų atnaujinimas

Grįždamas prie subtilaus praeities puoselėjimo, skulptūros su bevardėm trijų valdovų galvom, žurnalistas H. Smith užsimeina apie istorinių paminklų restauravimo planą Vilniaus senamiestyje. Viena moteris jam pasakojusi, kad prieš 15 metų žmonės privačiai pradėjo telkti lėšas rekonstrukcijos projektams, bet sovietų pareigūnai nedavė leidimo. Surinktus pinigus teko gražinti aukotojams. Prieš dešimtmetį vis dėlto buvo atstatyta XIV š. Trakų pilis, pradėti vykdyti kiti projektai. Paminklų konservavimo institutas, dabar jau turintis 380 darbuotojų, yra paruošęs sudėtingą planą atnaujinti bei restauruoti 260 akurų užimančią istorinei Vilniaus daliai. Šiomis eilutėmis amerikietis H. Smith ir baigia savo reportažą iš Vilniaus. Taip, Trakų pilis buvo atstatyta, bet kitų pilių atstatymus ir net restauracijas sustabdė Maskvos įsikišimas. Sakoma, kad dėl lėšų švaistymo Trakų piliai pylos susilaukė ne tik vilnietiškoji kompartija, bet ir anuometinis jos vadovas A. Sniečkus. Vilniaus senamiestis restauruojamas lėtokai turbūt taip pat dėl lėšų trūkumo. Atrodo, vilniečius restauraciniais darbais senamiesty tebėra pralenkę kauniečiai. V. Kst.

ŠVENTAS RAŠTAS. PSALMYNAS. Penkios knygos. Vertimas iš Neovulgatos. Vertė kun. A. Liesis, redagavo kun. V. Aliulis ir kun. Č. Kavaliauskas Kaune. "Krikščionies Gyvenime" 1974 m. leidinys. 264 psl. kietais viršeliais. Kaina \$3.50. Prenumeratoriams ir platintojams, imantiems nemažiau kaip 10 egz. — \$2.50.

Vacys Kavaliūnas, **HESTERA.** Romanas. Lietuviškos Knygos Klubo 1974 m. leidinys. 222 psl. minkštais viršeliais. Kaina \$4.50. Galima gauti pas platintojus ir "Draugo" administracijoje, 4545 West 63rd St., Chicago, Ill. 60629, USA.

MŪSŲ ŽINIOS

GRAŽI VASARIO 16 SVENTĖ

Šiomet Sanpaulyje 57-tosios Lietuvos Nepriklausomybės sukakties minėjimas turėjo ir religinę dalį.

IŠKILMINGOS PAMALDOS

Minėjimas pradėtas 15 val. iškilmingom Mišiomis Vila Zelinos Šv. Juozapo bažnyčioje. Jas koncelebravo klebonas J. Šeškevičius, kleb. P. Daugintis ir kun. Feliks. Jokubauskas. Apie altorių su vėliavomis ir pirmose suolų eilėse Rūtelės ir Žilvyčio mergaitės, vaikai, vaikai tautiniuose rūbuose. Šv. Juozapo Bendruomenės choras gražiai giedojo lietuviškas giesmes, kaikurias drauge giedant visiems žmonėms.

Aptukusios širdys... Grabe apsiverstu...

Kun. J. Šeškevičius sako labai patriotišką pamokslą. Jis primena, kad daug tautiečių palieką kovą atgauti Lietuvai laisvę vien patiems Lietuviams Lietuvoje, o patys rūpinasi tik vaikų išmokslinimu. Tai aptukusios širdys, kurioms rūpi tik riebus valgis, praturtėjimas jų ir savo vaikų... O juk Dievas įsakė mylėti savo artimą, savo tautiečius ir tautą, o ne tik save...

Jis kalbėjo, kad labai skaudu ir juokinga, kai tenka išgirsti, kai lietuviai seneliai su savo anūkais kalba patys nemokėdami daržyta, bloga brazilų kalba, jų tėvai ir bočiai, jei galėtų tai išgirsti, tris syk iš susijaudinimo grabe apsiverstu – ir prakeiktų juos. Jie juk už tą lietuvišką kalbą kentėjo nuo lenkų, rusų, knygnešiai savo gyvybę pavojun statė, kariai, savanoriai savo kraują liejo... Juk nemoką lietuvių kalbos emigrantų lietuvių vaikai nutolsta, miršta lietuvių kolonijai ir tautai...

Paduotos vieni kitiems rankos.

Mirė kūdikis, kurio tėvai su kaimynais ir draugais darbininkais ieškojo tris dienas ir naktis kviečių lauke ir aplinkiniame miške. Pagaliau, tėvui pasiūlius, padavė vieni kitiems rankas eidami per kviečių lauką, surado vaikutį... bet nebegyva. Grauzėsi, kodėl ieškodami iš karto taip nepadarė... Mes turime raginti, bent dabar paduoti vieni kitiems rankas, kad mūsų, išeivių vaikai, nenumirtų mūsų tautai... ir mums nereiktų graužtis po laiko.

Ir per Mišių „Tėve mūsų“ malda giedant chorui jis pakvietė visus esan-

čius pamaldose lietuvius paduoti vieni kitiems rankas ženklan to ryžto išgelbėti mūsų išeivių vaikus, žūstančius svetimtųjų laukuose.

NEPERILGA OFICIALIOJI DALIS

Oficialioji minėjimo dalis vyko Seselių Pranciškiečių gimnazijos salėje. Ji pradėta kap. J. Čiuvinso atidarymo žodžiu bei Brazilijos himnu.

Tada braziliskai skaitė paskaitėle Brazilijos Liet. Bendruomenės Valdybos pirmininkas advok. Alg. Sliesoraitis. Jis kalbėjo apie lietuvių kalbos senumą, jos grožį, lietuvių valstybės išsiplėtimą Vytauto Didžiojo laikais, lietuvių tautos gajumą atsparumą, gyvenant tarp didelių tautų ir dabartinį jos tylių priešinimąsi okupantui rusui.

Lietuviška prakalbą sakęs chem. inž. Alf. Petratis tartum tęsė pirmojo kalbėtojo mintį. Lietuva, lietuvių tauta savo priešinimuisi, savo „Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika“ tapo simboliu laisvės kovų visoje daugybėje Sov. Rusijos tautų.

Ir mes norime padėti mūsų tautiečiams Lietuvoje. Yra daug sumanymų, Reikia daug darbų atlikti. O mūsų jėgos ribotos. *Ryžkimės šiais metais bent vienam.* Tada ateinančiais metais per Vasario 16-tos minėjimą kalbėtojas visų vardu čia su pasididžiavimu pareiškė – praeitais metais mes atlikome šį darbą.

Gal tai būtų gerai atliktas JAUNIMO KONGRESAS? Prie kongreso finansavimo prisidėti ragino kun. J. Šeškevičius Finansų Komisijos vardu. Jis sakė: – Juk daugel prieštarautų, jei jis pasaulio lietuvių spaudoje paskelbtų: „Brazilijos lietuvių kolonijoje nėra 160 lietuvių šeimų, pajėgiančių paaugot 1.000 kruzeirų III Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongreso pravedimui Sanpaulyje. Mes, Brazilijos lietuviai, nesame biedni? Mes galime tuos 160.000 kruzeirų, reikalingų Kongresui, sukelti – ir tikrai sukelsime.“

Paskui susirinkusiuosius žodžiu sveikino kaimyninių tautų kolonijų atstovai. Ukrainiečių vardu Vladimiro Skulski, estų ir latvių vardu past. dr-as Jakob Mekss ir TPF vardu puikią kalbę pasakė, berods, Sr. Querelo.

GRAŽIAUSIA – MENINĖ DALIS

Ją pradėjo tautinių šokių būrelis RŪTELĖ. Tie jaunučiai gimnazistaitės grakščiai sušoko Čigonėlių ir Žiogėlių, vadovaujami Antano Aleknavičiaus.

Paskui visus žavi tautinių šokių ansamblis Nemunas įdomiuoju Lenciūgelis (kur puikuolis vaikas lieka scenoje vienas be merginų šokėjų), daug kartų matytais, bet vis žavinančius akį ir širdį sudėtingais, ilgais tautiniais šokiais Ketvirtainis ir Aštuonytis. Nors publika ir ilgai jiems plojo, bet nemuniečiai nebeapakartojo nei Aštuonyčio nei sušoko kito.

Tada poetas Klemensas Jūra deklamavo savąją poemą „Kenčiančiai Lietuvai“. Graži ji, bet dėl vaikučių balselių ir garsiakalbio trūkumo, susirinkusieji negalėjo pagauti jos grožio.

Scenoje pasirodė Lietuvių Katal. Bendruomenės choras. Nelabai gausus, bet gerai susidainavęs. Balsai stiprūs, švarūs. Vadovaujamas dirigento V. Tatarūno, akompanuojant pianu Fel. Girdauskui, jis skambiai sudainavo 5 patriotines dainas.

Publiką ypač sužavėjo dainos St. Šimkaus „Lietuviais mes esame gimę“, D. Andriulio „Manoji Lietuva“ (su nuostabiai veikiančiu, vis kartojamu posmeliu „Atkelkime jai vartus – mus šaukia tėviškės širdis“); bei sudėtinga St. Naujalio, Juzeliūno naujai harmonizuota su dideliu isiautimu atlikta daina „Lietuva brangi“.

Didžiulį išpuolį visiems paliko gyvasis paveikslas „Lietuvos jaunimas Nepriklausomybės laikais ir okupantui nulaužus kryžius“ – Scenoje prie lietuviško kryžiaus ir apie jį daug įvairaus amžiaus lietuviško jaunimo. Pradžioje girdisi įvedamieji žodžiai, paskui lietuviška melodinga daina, matosi gerai nušviestas vaizdas, vėliau spinduliuojanti žvaigždėm padangė...

Sunku tuos du gyvuosius paveikslus aprašyti, perduoti visuose nutylusiuose žiūrovuose sukeltus išpuolius ir pergyvenimus. Reikia pačiam pamatyti. Juos paruošė V. Zelinės jaunimas, vadovaujamas kun. J. Šeškevičiaus, padedant P. Šimoniui, Magdalenai ir Aleks. Vinkšnaičiams.

Didelė Seselių Pranciškiečių gimnazijos salė pilna tautiečių. Gal būt, jų apie 450. Trijų Sanpaulo dienraščių – Folha da Tarde, Diário de São Paulo, Folha de São Paulo, žurnalistai fotografai ir kiti fotografai vis fotografavo, užsirašinėjo...

Užbaigdama šį gražų Lietuvos Nepriklausomybės minėjimą visa publika

dojo Lietuvos... komisijos vardu kap. J. Čiuviniskas nuširdžiai padėjo visiems programos vykdytojams, svečiams ir dalyviams.

P D

LIETUVIŲ KALBOS PAMOKOS JAUNIMO NAMUOSE, VILA ZELINOJE

Lietuvių kalbos pamokos, kurioms praeitais metais vadovavo kap. J. Čiuviniskas, vėl prasidės, jam vadovaujant šių metų kovo mėn. 4 d.

Visi praeitų metų mokiniai yra prašomi atvykti į Jaunimo Namus kovo m. 4 dieną 20 valandą.

Taip pat yra kviečiami visi, kurie norėtų pramokti lietuvių kalbos, atvykti tą pačią dieną ir prisidėti prie jau veikiančios grupės.

ŠV. KAZIMIERO ŠVENTĖ

Lietuvos ir Šv. Kazimiero Personal. Parapijos Globėjo, šv. Kazimiero šventė bus kovo 2 d., sekmadienį. 16 val. Mookoje, R. Juatindiba 20/28 parapijos salėje.

Bus šv. Mišios, trumpa religinė ir meninė programa bei suneštinės vaisės. Kazimierai, Kazės, ir visi lietuviai, lietuvės kviečiami joje dalyvauti, o šeimininkės prašomos atsinešti užkandžių.

Klebonas P. Daugintis

LITERATŪROS BŪRELIO SUVEIGA

– pirmoji šiais metais bus p. Halinos Mošinskienės bute, R. Prof. J. Arruda, 176 apart 12 (Telef.65-09-07), Sumarė, kovo 1 d. šeštadienį 20 valandą. Būrelinariai ir kiti tautiečiai kviečiami ateiti sueigon.

SERGA

MYKOLAS SKADAS, kuris gyvena Vila Industrial, Utinga. Patalpintas Hospital Heliópolis, R. Barão do Rio da Prata, Sacomã São Paulo.

Lankymo valandos kasdien nuo 15 iki 16 val.

FÁBRICA DE GUARDA-CHUVAS

GUARDA-CHUVAS DE TODOS OS TIPOS. PARA HOMENS, SENHORAS E CRIANÇAS. MINI-SOMBRINHAS. TIPO ITALIANO E ALEMÃO.

Vicente Vitor Banys Ltda.

Inscr. Estadual: 106.510.517

C. e. P. 00.882.909/001

R. Coelho Barradas, 104
V Prudente

Fones: 274-0677 - (Res. 274-1886)
São Paulo

NOSSA LITUÂNIA

MŪSŲ
LIETUVA

Caixa Postal 4421
01000 São Paulo, SP.

Diretor responsável
ANTONIO AQUINO
Redator: Jonas Kidykas
Administrador: P. Daugintis

METINĖ PRENUMERATA: 50 kr. GARBĖS PRENUMERATA: 250 kr. Paskiro numerio kaina: 1,00 kruzeiras. Užuojautos ir sveikinimai nuo 10 kr. pagal didumą. Dėl kitų skelbimų tartis su administracija. Čekius rašyti „Pedro Daugintis“ vardu.

Straipsnius ir korespondencijas redakcija taisy, pertvarko savo nuožiūra. Nenaudoti raštai gražinami tik autoriui prašant. Pavarde pasirašyti straipsniai nebūtinai išreiškia redakcijos ir leidėjų nuomonę. Už skelbimų kalbą ir turinį redakcija neatsako. Laikraštis išeina ketvirtadienį. Todėl vietinės žinios ir pranešimai 9 - 10 puslapiams redakcijai įteiktini ne vėliau kaip iki sekmadienio vakaro.